

VAN CONCREET NAAR ONSchULD?

*De effecten van concreet taalgebruik in
juridische argumenten op de
schuldtoekenning en de herinnering*

Afstudeerscriptie Communicatie en Beïnvloeding
Quinta Hagnaars

Begeleider: Dr. L.G.M.M. Hustinx
Tweede beoordelaar: Dr. J. van Berkel

11-08-2015

Samenvatting

In een experiment is onderzocht of concreet taalgebruik in juridische pro- en contra-argumenten invloed heeft op schuldtoekenning en herinnering en in hoeverre juridische voorkennis daarbij een rol speelt. Tevens is onderzocht welke theorie een mogelijke invloed zou kunnen verklaren. Participanten kregen een juridische casus met argumenten voorgelegd. Deze argumenten waren ofwel concreet ofwel abstract geformuleerd en varieerden in pro- (die pleiten voor de onschuld van de verdachte) en contra-argumenten (die pleiten voor de schuld van de verdachte).

Na de beschrijving van de casus werd de schuldtoekenning bevraagd: heeft de verdachte het slachtoffer opzettelijk of onopzettelijk gedood? De verwachting was dat wanneer men concrete pro-argumenten kreeg aangeboden, men eerder geneigd is om de verdachte als meer onschuldig te beoordelen dan wanneer men abstracte pro-argumenten kreeg aangeboden. Tevens werd verwacht dat participanten met juridische voorkennis ('experts') zich minder zouden laten beïnvloeden door de stijlmanipulatie dan participanten zonder juridische voorkennis ('leken'). Uit de resultaten bleek dat zowel leken als experts zich lieten beïnvloeden: zij beoordeelden de verdachte als meer onschuldig wanneer zij concrete pro-argumenten kregen aangeboden en meer schuldig wanneer zij concrete contra-argumenten kregen aangeboden.

Daarnaast werd nagegaan hoe de schuldtoekenning verklaard kon worden. Er waren twee mogelijke verklaringen, namelijk de *Availability Heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973) en de veronderstelling van Hansen en Wänke (2010). Deze laatste veronderstelden dat concrete argumenten ervoor kunnen zorgen dat de voorstelbaarheid omhoog gaat, hetgeen ervoor kan zorgen dat de waarschijnlijkheid van het beschrevene omhoog gaat en dat dientengevolge de perceptie van de waarheid toe zal nemen. Deze waarheid zou vervolgens de schuldtoekenning beïnvloeden. De resultaten lieten zien dat concrete argumenten geen effect hadden op de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid en dat de waarheid geen effect had op de schuldtoekenning.

Een andere verklaring voor de effecten op de schuldtoekenning, hetgeen voortvloeit uit de *Availability Heuristic*, kan zijn dat concrete argumenten beter herinnerd kunnen worden dan abstracte argumenten. Uit de resultaten van de recall bleek dat zowel leken als experts zich concrete argumenten beter konden herinneren dan abstracte argumenten.

Al met al leken de resultaten van de schuldtoekenning en de herinnering in het onderhavige onderzoek er op te wijzen dat de Availability Heuristic de verschillende invloeden het meest kon verklaren.

Voorwoord

De afstudeerscriptie die hier voor u ligt is de afsluiting van mijn master Communicatie en Beïnvloeding. Daarnaast is het de afsluiting van mijn studieperiode waar ik met een tevreden en trots gevoel op terug kijk. Deze studieperiode ben ik begonnen met de opleiding Taalwetenschap op de Radboud Universiteit Nijmegen. Met veel plezier heb ik mijn bachelor daar doorlopen, maar ik heb er bewust voor gekozen om een brugprogramma te volgen voor de master Communicatie en Beïnvloeding, behorende bij de opleiding Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Ook deze master heeft mij zeer geboeid. Na wat problemen met het vinden van een perfect onderwerp voor mijn masterscriptie, heb ik deze dan toch gevonden. Ik ben zeer tevreden dat ik met deze scriptie mijn achtergrond in de taalwetenschap heb kunnen combineren met communicatie en beïnvloeding.

Graag wil ik een bijzonder woord van dank richten aan Dr. L. Hustinx voor haar waardevolle begeleiding en enthousiasme. Ik wil u bedanken voor de constructieve feedback die er onder andere voor gezorgd heeft dat mijn kritische blik aangescherpt is. Ook wil ik van de gelegenheid gebruik maken mijn tweede beoordelaar, Dr. J. van Berkel, te bedanken voor het geven van feedback. Tevens wil ik Dr. F. van der Slik bedanken voor de statistische hulp. U heeft mij een helpende hand geboden toen ik wekenlang in de knoop zat met statistieken. Als laatste wil ik mijn lieve ouders, vriend en zus bedanken. Zonder jullie ongelofelijke steun, liefde en vertrouwen zou deze afstudeerperiode een stuk moeilijker zijn geweest.

Inleiding

De manier waarop een tekst geschreven is, kan invloed hebben op oordelen en gedrag. Verscheidene onderzoeken hebben bijvoorbeeld aangetoond dat concreet taalgebruik begrijpelijker en interessanter gevonden wordt dan abstract taalgebruik (Sadoski, Goetz & Rodriguez, 2000; Sadoski, Goetz en Fritz, 1993). Deze verschillen zouden volgens hen verklaard kunnen worden aan de hand van twee theorieën. Concreet taalgebruik kan, volgens de *Dual Coding Theory* (Paivio, 1986), zowel verbaal als visueel worden opgeslagen en kan daardoor beter worden verwerkt en onthouden dan abstract taalgebruik dat enkel verbaal opgeslagen wordt. De *Availability Heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973) stelt vervolgens dat concrete informatie beter uit het geheugen kan worden opgehaald, omdat deze zowel visueel als verbaal opgeslagen wordt en deze concrete informatie dus als het meest relevant wordt ervaren. De Availability Heuristic wordt in deze studie onderzocht aan de hand van een beslissingsproces waarvoor informatie nodig is.

In een gedeeltelijke replicatie van Reyes, Thompson en Bower (1980) staat de invloed van concreet taalgebruik op schuldtoekenning en herinnering centraal. Aan de hand van een juridische casus worden verschillende invloeden van concreet taalgebruik onderzocht. Er zullen concrete en abstracte argumenten worden opgesteld die hetzij pleiten voor de onschuld van een verdachte (pro-argument) of hetzij pleiten voor de schuld van een verdachte (contra-argument). Ten eerste wordt onderzocht in hoeverre participanten beïnvloed worden door de stijlmanipulatie op de schuldtoekenning. Uit onderzoek van Reyes et al. (1980) bleek namelijk dat participanten die levendige contra-informatie en niet-levendige pro-informatie kregen aangeboden, de verdachte als meer schuldig beoordeelden dan de participanten die de omgekeerde manipulatie kregen aangeboden. Zij vonden evidentie voor de Availability Heuristic als verklaring voor deze resultaten.

In dit onderzoek zal tevens gemeten worden in hoeverre participanten zich meer concrete dan abstracte argumenten kunnen herinneren. Uit onderzoek van Shedler en Manis (1986), die de participanten een voogdijzaak voorlegden, bleek namelijk dat levendige evidenties, direct en na 48 uur, beter werden herinnerd dan de niet-levendige evidenties. Zij vonden echter geen effect van de Availability Heuristic. In het onderhavige onderzoek wordt echter wel verwacht dat de Availability Heuristic een mogelijke verklaring kan zijn voor eventuele effecten van concreet taalgebruik op schuldtoekenning en herinnering.

Ook een andere verklaring voor de effecten van concreet taalgebruik wordt in deze studie onderzocht, namelijk die van Hansen en Wänke (2010). Zij opperden namelijk dat het aannemelijk is dat concreet taalgebruik tot een grotere voorstelbaarheid kan leiden. Deze verhoogde voorstelbaarheid zou er vervolgens voor zorgen dat de waarschijnlijkheid van het beschrevene omhoog gaat en dat dientengevolge de perceptie van de waarheid toeneemt. Deze verhoogde perceptie van de waarheid zou daarbij van invloed kunnen zijn op de schuldtoekenning.

Er zal getracht worden de resultaten van dit onderzoek te koppelen aan ofwel de veronderstelling van Hansen en Wänke (2010) ofwel aan de Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973). Tevens zal onderzocht worden in hoeverre juridische voorkennis een rol speelt bij de schuldtoekenning (in navolging van Hustinx & de Wit, 2012) en de veronderstelde samenhang tussen de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en de waarheid. Er wordt namelijk gedacht dat experts zich minder laten beïnvloeden door de stijlmanipulaties dan de leken, omdat zij meer ervaren zijn met lezen en analyseren van juridische teksten.

In onderstaand theoretisch kader zal ten eerste dieper worden ingegaan op concreetheid. Hierop volgen de theorieën die de effecten van concreet taalgebruik trachten te verklaren, namelijk de Dual Coding Theory (Paivio, 1986) en de Availability Heuristic (Tversky & Kahneman, 1973). Vervolgens zal de link worden gelegd naar de juridische tekst en vanuit dit tekstgenre wordt zowel de schuldtoekenning en de herinnering bekeken. Uiteindelijk zal de veronderstelling betreffende de perceptie van de waarheid van Hansen en Wänke (2010) uitgebreid worden besproken.

De volgende hoofdvraag: *'Heeft concreet taalgebruik in juridische pro- en contra-argumenten invloed op de schuldtoekenning en de herinnering van leken en experts en hoe is dit te verklaren?'* zal in dit onderzoek centraal staan.

Theoretisch kader

Nisbett en Ross (1980) hebben beschreven hoe levendige teksten invloed hebben op de mate waarin de teksten de aandacht trekken en de mate waarin de teksten daadwerkelijk worden onthouden. Volgens Nisbett en Ross (1980) kan er gesproken worden over een levendige tekst wanneer deze voldoet aan drie aspecten: *“Information that’s emotionally interesting, concrete and imagery provoking, proximate in a sensory, temporal or spatial way”* (p. 45). Ten eerste moet een tekst emotioneel van belang zijn, wil hij levendig zijn. Teksten die de lezer persoonlijk raken, bijvoorbeeld door informatie te geven over je naasten of extreme consequenties van een gebeurtenis, zijn emotioneel interessanter. De levendige informatie maakt dan meer indruk en kan overeenkomen met het gevoel van het hebben van een eigen ervaring (Stapel & Velthuisen, 1996). Ten tweede behoort een levendige tekst concreet en voorstelbaar te zijn. Concreet taalgebruik als gedetailleerde en specifieke beschrijvingen van personages en acties (Hustinx & de Wit, 2012) kunnen ervoor zorgen dat de lezer bepaalde beelden kan oproepen waardoor de tekst meer voorstelbaar is. Het laatste aspect betreft zintuiglijke, temporele en ruimtelijke nabijheid. Een tekst is meer levendig wanneer deze rechtstreeks wordt verteld vanuit de bron, over een recente gebeurtenis in de directe omgeving.

Binnen de literatuur over levendigheid valt geen overeenstemmende definitie van levendigheid te vinden. In verscheidene onderzoeken wordt levendigheid op allerlei manieren geïmplementeerd. Zo claimen Shedler en Manis (1986) en Frey en Eagly (1993) dat zij onderzoek doen naar levendigheid, terwijl zij levendigheid manipuleren door enkel concreet en kleurrijk taalgebruik toe te passen. Onderzoek van Bensi, Nori, Strazzari en Giusberti (2003) en Hustinx en de Wit (2012) manipuleren levendigheid wel aan de hand van bovenstaande drie aspecten van Nisbett en Ross (1980).

In het onderhavige onderzoek zullen de effecten van concreetheid worden onderzocht. Aangezien de operationalisatie van concreetheid voor een deel overlapt met levendigheid, kunnen de effecten van concreetheid en levendigheid met elkaar worden vergeleken.

Concreet en abstractheid

Concreetheid verwijst naar zintuiglijk waarneembare zaken (Douma, 1994). Je kunt je een beeld vormen bij een 'dikke kok' maar bij een 'betrouwbare onderzoeksvraag', hetgeen abstract is, blijkt dit veel moeilijker. Abstract taalgebruik wordt gezien als de tegenpool van concreet taalgebruik en bevat minder precieze informatie en geeft de ontvanger meer ruimte voor eigen interpretaties (Miller, Lane, Deatrick, Young & Potts, 2007).

Concreetheidseffecten zijn in meerdere teksttypen en tekstgenres onderzocht. Paivio (1971, 1986), een grondlegger binnen dit onderzoeksgebied, heeft betere herinnering van concrete ten opzichte van abstracte woorden en frases aangetoond. Sadoski et al. (1993) hebben in navolging hiervan een significant betere *recall* aangetoond waaruit bleek dat concrete zinnen en teksten beter werden herinnerd dan abstracte zinnen en teksten. In vervolgonderzoek binnen tekstgenres is aangetoond dat het effect van concreetheid significant groter is voor overtuigende en narratieve teksten dan literaire teksten (Sadoski et al., 2000).

De verschillen in tekstverwerking van concrete en abstracte taal kunnen bijvoorbeeld worden verklaard aan de hand van de *Dual Coding Theory* (Paivio, 1986) en de *Availability Heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973). De Dual Coding Theory stelt dat informatie op twee manieren opgeslagen kan worden. Men zou informatie verwerken op basis van twee *mental codes*, namelijk een *verbal code* en een *non-verbal code*. Deze twee systemen vinden hun grondslag in de hersenen, waarbij het verbale systeem vanuit de linker hersenhelft en het visuele systeem vanuit de rechter hersenhelft wordt aangestuurd. De twee systemen werken onafhankelijk van elkaar maar zijn wel met elkaar verbonden. Wanneer informatie zowel verbaal als niet-verbaal, ofwel beeldend, wordt opgeslagen, is de kans groter dat de informatie beter wordt opgeslagen en onthouden. Concreet taalgebruik is meer voorstelbaar en wordt daarbij zowel verbaal als non-verbaal opgeslagen en kan daardoor beter verwerkt en onthouden worden. Abstract taalgebruik wordt enkel verbaal opgeslagen en wordt daardoor minder goed verwerkt en minder goed onthouden dan concreet taalgebruik.

De Availability Heuristic valt onder de strategieën die men gebruikt voor het geval men een makkelijke uitweg nodig heeft bij het oordelen over verschijnselen in de werkelijkheid. Tversky en Kahneman (1980) beschrijven deze vuistregel als volgt: "*decision makers assess the frequency of a class or the probability of an event by the ease with which instances of occurrences can be brought to mind*" (p. 1127). Doordat men zich dus kan

vasthouden aan de beschikbaarheid van de informatie bij het inschatten van de frequentie of de waarschijnlijkheid van een gebeurtenis, is men in staat om het beslissingsproces te vereenvoudigen wat anders een lastige beslissing had kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is het feit dat, in tegenstelling tot de relatief weinige media-aandacht die ze krijgen, aan diabetes en maagkanker twee keer zo veel Amerikanen sterven dan aan auto-ongelukken en doodslag. Toch denkt de gemiddelde Amerikaan dat meer mensen sterven aan auto-ongelukken en aan doodslag dan aan diabetes en maagkanker. Volgens Tversky en Kahneman (1980) zijn deze statistieken contra-intuïtief, omdat men meestal de frequentie van een gebeurtenis inschat aan de hand van het gemak waarmee voorbeelden van een gebeurtenis kunnen worden herinnerd. Omdat auto-ongelukken en doodslagen vaker voorpaginanieuws zijn, zijn deze meer beschikbaar in het geheugen dan diabetes en maagkanker, die het nieuws vaak niet halen.

De Dual Coding Theory zorgt ervoor dat concrete informatie beter wordt opgeslagen dan abstracte informatie. De Availability Heuristic zorgt er vervolgens voor dat de concrete informatie eerder uit het geheugen kan worden opgehaald en dus het meest relevant is voor een beslissingsproces waarvoor men de informatie nodig heeft. Hierdoor is het aannemelijk dat concrete informatie het overtuigingsproces, op een positieve dan wel negatieve manier, meer beïnvloedt dan abstracte informatie.

De juridische tekst

Een tekstgenre dat in enkele studies naar concreet taalgebruik is onderzocht, is de juridische tekst die de basis vormt voor juridische bewijsvragen (Hustinx & de Wit, 2012). Binnen dit genre zijn verscheidene onderzoeken gedaan naar de invloed van levendig taalgebruik op schuldtoekenningen (Bensi et al., 2003; Hustinx & de Wit, 2012). Schuldtoekenningen zijn onderhevig aan een beslissingsproces die aan de hand van bovenstaande theorieën kunnen worden onderzocht. Ook kunnen de effecten van concreetheid worden onderzocht aan de hand van het meten van de herinnering (door middel van *recall*) (Shedler & Manis, 1986; Reyes et al., 1980).

Het meten van herinnering aan de hand van *recall* zou moeten laten zien of informatie op een dusdanige manier wordt opgeslagen zodat deze informatie inderdaad beter uit het geheugen kan worden opgehaald. Participanten vormen in deze onderzoeken een zogenoemde *mockjury* en geven een schuldoordeel ten opzichte van een verdachte naar

aanleiding van levendige en niet-levendige getuigenissen of argumenten over een beschuldigde. Daarnaast wordt recall ofwel direct na het experiment ofwel na een interval, van bijvoorbeeld enkele dagen, gemeten.

Reyes et al. (1980) hebben onderzoek gedaan naar levendige en niet-levendige argumenten afkomstig van een verdediger en aanklager. Ze hebben participanten een zaak voorgelegd die een verhaallijn betrof waarin een man na afloop van een kerstfeestje onder invloed van alcohol naar huis reed, een stopbord negeerde en daarom een botsing veroorzaakte met een vuilniswagen. De afname van de blaastest om het alcoholpromillage vast te stellen, vond pas na enkele tijd plaats. Dit kan van invloed zijn op de strafbepaling omdat het wettelijk verplicht is om het alcoholpromillage direct vast te stellen bij de verdachte, niet pas enige tijd later. De ene helft van de participanten kreeg levendige pro-argumenten (argumenten die in het voordeel van de beschuldigde werken, namelijk argumenten over dat de blaastest niet rechtsgeldig is) en niet-levendige contra-argumenten (argumenten die in het nadeel van de beschuldigde werken, namelijk argumenten over dat de blaastest wel degelijk rechtsgeldig is) aangeboden, de andere helft van de participanten kreeg levendige contra-argumenten en niet-levendige pro-argumenten aangeboden. De verlevendiging van de argumenten was vrij miniem: ze voegden levendige maar irrelevante details of verfraaiingen toe aan een gebeurtenis die eigenlijk al vrij concreet beschreven was.

Uit de resultaten van de schuldtoekenningen binnen de eerste sessie bleek geen significant verschil op te treden tussen levendige en niet-levendige argumenten. Uit de tweede sessie, 48 uur later, bleek echter dat participanten die levendige contra-argumenten en niet-levendige pro-argumenten kregen aangeboden, de beschuldigde als meer schuldig beoordeelden dan de participanten die het omgekeerde kregen aangeboden. Uit de resultaten van de recall van de tweede sessie bleek dat de recall van levendige argumenten een significant hoofdeffect liet zien: participanten herinnerden zich namelijk meer levendige dan niet levendige argumenten.

Volgens Reyes et al. (1980) bieden de resultaten uit de tweede sessie, in tegenstelling tot de eerste sessie, evidentie voor de Availability Heuristic. Aan de hand van recall hebben ze in hun onderzoek aangetoond dat levendige argumenten beter werden herinnerd dan niet-levendige argumenten en aan de hand van de schuldtoekenningen hebben ze aangetoond dat de argumenten die het makkelijkst konden worden opgehaald uit het geheugen tevens het meeste invloed hadden op schuldtoekenningen. Ze concludeerden dat

levendige informatie ten opzichte van niet-levendige informatie diepere sporen achterlaat in ons geheugen, waardoor bijvoorbeeld levendige argumenten uiteindelijk meer impact hebben op schuldtoekenningen.

Shedler en Manis (1986) hebben het onderzoek van Reyes et al. (1980) gerepliceerd en daarbij getracht aan te tonen dat herinnering van levendige informatie samenhangt met de aandacht van de participant die gegeven wordt aan de verwerking. Zij veronderstelden, aan de hand van de Differential Attention Hypothese (Taylor & Thompson, 1982) dat wanneer men de volledige aandacht kan geven aan de informatieverwerking, men zich levendige informatie beter kan herinneren omdat deze meer opvalt. Participanten kregen een casus te beluisteren over de (on)geschiktheid van Mrs. Johnson als moeder voor haar zevenjarige zoon. De ene helft van de participanten kreeg alle pro-argumenten in levendige vorm en de contra-argumenten in niet-levendige vorm te horen en de andere helft kreeg alle pro-argumenten in niet-levendige vorm en de contra-argumenten in levendige vorm te horen. De verlevendiging bestond uit het toevoegen van kleurrijke en irrelevante details. Verder werd één helft van de participanten afgeleid en mocht de andere helft hun aandacht erbij houden. De herinnering werd met behulp van recall zowel direct als na 48 uur gemeten.

Uit de resultaten bleek een direct levendigheidseffect. De participanten konden zich, zowel direct als na 48 uur, meer levendige informatie dan niet-levendige informatie herinneren. Tevens bleek dat de levendige pro-argumenten meer leidden tot positieve oordelen over het voogdijschap van Mrs. Johnson dan de niet-levendige pro-argumenten. Andersom gold dit ook voor de levendige en niet-levendige contra-argumenten. Voor de manipulatie van de aandacht werd echter geen significant effect gevonden. De Availability Heuristic bleek, als mediator van levendige informatie op herinnering, niet de verklaring te zijn. De perceptie van de belangrijkheid van pro- en contra-argumenten bleek de beste voorspeller van het geven van oordelen terwijl zij hadden verwacht dat de levendigheid invloed zou uitoefenen op het geheugen en dat dit weer de belangrijkste voorspeller zou zijn voor schuldtoekenningen.

Bensi et al. (2003) hebben in hun onderzoek schuldtoekenning bestudeerd waarbij zij een casus, namelijk een moordzaak, hebben aangeboden aan participanten. Zij hebben levendige en niet-levendige niet-bewijzende elementen in getuigenissen voorgelegd aan de participanten. Uit de resultaten van de niet-levendige getuigenissen bleek dat de meeste participanten de verdachte als 'onschuldig' beoordeelden. Uit de resultaten van de levendige

getuigenissen bleek echter dat evenveel participanten de verdachte schuldig als onschuldig bevonden. Hieruit bleek dus dat de levendige versie het aantal schuldoordelen liet toenemen.

Hustinx en de Wit (2012) hebben het onderzoek van Bensi et al. (2003) gerepliceerd, maar zij hebben tevens onderscheid gemaakt in juridische *know-how*. De ene helft van de participanten had geen juridische voorkennis (“leken”) en de andere helft van de participanten waren studenten die Rechten studeren (“experts”). De verwachting was dat levendige getuigenissen bij de leken zou leiden tot meer oordelen van schuld en van de experts werd verwacht dat zij zich niet zouden laten beïnvloeden door de stijlmanipulatie.

Uit de resultaten bleek inderdaad dat de leken de verdachte als meer schuldig beoordeelden wanneer zij de levendige getuigenissen voorgelegd kregen. De hypothese voor de experts is echter niet bevestigd: er werd verwacht dat experts zich minder zouden laten beïnvloeden door de verschillen in levendigheid. Zij oordeelden in dit onderzoek de verdachte juist meer schuldig na het lezen van de niet-levendige getuigenissen en meer onschuldig na het lezen van de levendige getuigenissen. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in het toevoegen van irrelevante details. Om de levendigheid in de getuigenissen te vergroten hebben Hustinx en de Wit (2012) ervoor gekozen irrelevante details toe te voegen. Het is mogelijk dat de experts de levendige getuigenissen als misleidend ervoeren en hierdoor juist voorzichtiger oordeelden. Uit onderzoek van Smith en Schaffer (2000) bleek ook een negatief effect van irrelevante details. Zij toonden namelijk aan dat levendigheid een overtuigend effect kan hebben, mits de extra verlevendigde informatie daadwerkelijk relevant is voor de boodschap en deze dus geen irrelevante of afleidende details bevat.

Aan de hand van de Dual Coding Theory en de Availability Heuristic is nu bekend dat levendige informatie tot betere opslag in het geheugen leidt en deze informatie dus om die reden eerder beschikbaar is. Uit onderzoek van Reyes et al. (1980) en Shedler en Manis (1986) bleek dat de Dual Coding Theory en de Availability Heuristic de effecten van concreet taalgebruik op het toekennen van schuld niet volledig kon verklaren. Uit onderzoek van Hustinx en de Wit (2012) bleek ook dat de Availability Heuristic de effecten niet geheel kon verklaren en zij stipten dan ook een alternatieve, mogelijke verklaring van Hansen en Wänke (2010) aan.

Perceptie van de waarheid

Hansen en Wänke (2010) hebben het effect van concreetheid onderzocht en zij verwachtten dat concrete ten opzichte van abstracte informatie meer waarheidsgetrouw zal zijn. Zij baseren dit bijvoorbeeld op onderzoek van Schooler, Gerhard en Loftus (1986). Schooler et al. (1986) veronderstelden namelijk dat de aanwezigheid van levendige details ervoor zorgt dat men het eigen geheugen als meer waarheidsgetrouw ervaart. Ook het onderzoek van Vrij (2008), waarin men geloofde dat waarheidsgetrouwe antwoorden grotere detaillering hebben dan leugens, draagt bij aan de veronderstelling van Hansen en Wänke (2010). In het eigen onderzoek maken Hansen en Wänke (2010) gebruik van het Linguistic Category Model (Semin & Fiedler, 1991), dat onderscheid maakt tussen woordklassen die geplaatst kunnen worden op een schaal die varieert van concreet naar meer abstract. Descriptieve actie-woordwoorden zijn bijvoorbeeld het meest concreet en adjectieven het minst concreet.

Gebaseerd op de link tussen concreetheid en linguïstische vormen, verwachtten Hansen en Wänke (2010) dat dezelfde inhoud als meer waarschijnlijk waar zou worden gezien wanneer deze in concrete in plaats van abstracte vorm zou worden gebruikt. Volgens hen zijn er drie mogelijke redenen waarom linguïstische concreetheid invloed kan hebben op de perceptie van de waarheid. De eerste reden is dat concreet taalgebruik eerder zou worden herkend en daarom kunnen concrete uitspraken gemakkelijker worden verwerkt en begrepen dan abstracte uitspraken (Kroll & Merves, 1986). De tweede reden is dat concrete uitspraken ook meer voorstelbaar zijn dan abstracte uitspraken (Semin & Fiedler, geciteerd in Hansen & Wänke, 2010) en voorstelbaarheid correleert met het gemakkelijker kunnen reproduceren van het geheugen (Paivio, 1969). De laatste reden is dat voorstelbaarheid zelf ook een bron van perceptie van de waarheid is. Het gemak waarmee iemand zich iets op een levendige manier kan herinneren heeft invloed op hoe waarschijnlijk dit lijkt (Carroll, 1978; Garry, Manning, Loftus & Sherman, 1996). Dit heeft vervolgens weer invloed op de reden waarom gedetailleerde beschrijvingen meer werkelijk of waarschijnlijk lijken (Johnson, Hashtroudi & Lindsay, 1993; Tversky & Kahneman, 1982).

Hansen en Wänke (2010) concludeerden aan de hand van deze drie redenen dat linguïstische concreetheid waarschijnlijk correleert met voorstelbaarheid en dat er daarom verwacht kan worden dat er een effect van concreetheid op de perceptie van de waarheid is. In hun experiment hebben zij dit onderzocht door 52 concrete en abstracte uitingen aan participanten aan te bieden. De ene helft van deze uitingen bevatte de waarheid en de

andere helft niet. Uit de resultaten bleek dat concrete uitingen, ongeacht de waarheid, vaker als waar(heidsgetrouw) werden gezien dan abstracte uitingen. Hun verklaring hiervoor is dat concreetheid de beschreven situaties meer voorstelbaar maakt, dit zorgt er vervolgens voor dat de waarschijnlijkheid van het beschrevene toeneemt, wat ervoor zorgt dat de situatie als meer waarheidsgetrouw wordt gezien.

Volgens Hansen en Wänke (2010) kan hun veronderstelde invloed van concreet taalgebruik op de perceptie van de waarheid goed worden toegepast in bijvoorbeeld juridische getuigenissen. Zij veronderstelden dat ooggetuigen of beschuldigen hun geloofwaardigheid kunnen verhogen door concreet taalgebruik toe te passen. Door schuldoordelen te onderzoeken kan, volgens Hansen en Wänke (2010), eventueel vastgesteld worden óf en in welke mate de perceptie van de waarheid invloed heeft op schuldtoekenningen.

Samenvattend kan er gesteld worden dat verscheidene studies onderzoek hebben gedaan naar de effecten van concreet taalgebruik op de schuldtoekenning. Uit Hustinx en de Wit (2012) bleek bijvoorbeeld dat levendige getuigenissen bij de leken (maar niet bij de experts) tot meer oordelen van schuld leidden. Uit onderzoek van Bensi et al. (2010) bleek dat participanten die niet-levendige getuigenissen kregen aangeboden, de verdachte als meer onschuldig beoordeelden terwijl de participanten die de levendige getuigenissen kregen aangeboden, niet konden kiezen tussen intentioneel en niet intentioneel. Bensi et al. (2010) interpreteerden dit als een toename van schuldtoekenning als gevolg van levendig taalgebruik. Verscheidene onderzoeken zijn ook gedaan naar de effecten van concreet taalgebruik op de herinnering ervan. Uit Sadoski et al. (2000) bleek bijvoorbeeld dat concrete teksten beter werden herinnerd dan abstracte teksten, waarbij het effect van concreetheid het grootst was voor overtuigende teksten. Shedler en Manis (1986) vonden in hun onderzoek dat levendige informatie beter werd herinnerd dan niet-levendige informatie, zowel direct als na 48 uur. Tevens is gekeken naar de Availability Heuristic die eventuele ondersteuning kan bieden voor de interpretatie van de effecten van concreet taalgebruik. Reyes et al. (1980) vonden in hun onderzoek een positief effect van levendig taalgebruik in getuigenverklaringen op zowel de herinnering als op de schuldtoekenning en zij zien dit als een goede ondersteuning van de Availability Heuristic. Shedler en Manis (1986) vonden echter geen ondersteuning voor de Availability Heuristic. Zij vonden namelijk geen significante effecten in mediatie- of regressie-analyses van herinnering op

schuldtoekenning. Ook zijn er aanbevelingen gedaan voor de theorie van de perceptie van de waarheid. Aangezien de resultaten van Hustinx en de Wit (2012) en Hansen en Wänke (2010) niet verklaard kunnen worden door de Availability Heuristic, stipten zij aan dat de samenhang tussen de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en de waarheid eventueel uitkomst kan bieden bij het interpreteren van de invloeden van concreet taalgebruik.

In het onderhavige experiment zullen verschillende elementen uit bovenstaande studies worden gecombineerd. Zo is het onderhavige onderzoek een gedeeltelijke replicatie van Reyes et al. (1980) aangezien zowel de schuldtoekenning als de herinnering zal worden onderzocht. Tevens maakten Reyes et al. (1980) gebruik van pro- en contra-elementen, hetgeen ook in het onderhavige onderzoek geïmplementeerd zal worden. Reyes et al. (1980) onderzochten echter levendige en niet-levendige argumenten terwijl in het onderhavige onderzoek concrete en abstracte argumenten centraal staan. Het onderhavige onderzoek is ook een gedeeltelijke replicatie van Hustinx en de Wit (2012) aangezien in beide onderzoeken grotendeels dezelfde verhaallijn wordt gebruikt en er onderscheid wordt gemaakt in juridische voorkennis. Hustinx en de Wit (2012) onderzochten echter getuigenissen in plaats van argumenten en zij hebben ook geen herinnering gemeten. Ten slotte wordt de veronderstelling van Hansen en Wänke (2010) onderzocht, hetgeen (tot op heden) nog niet in een vergelijkbaar onderzoek is onderzocht. Ook wordt er een two-sided model aangehouden, in navolging van de aanbeveling van Shedler en Manis (1986). Dit houdt in dat participanten zowel concrete en abstracte argumenten als ontlastende en belastende argumenten krijgen aangeboden. Om al het bovenstaande te kunnen onderzoeken, is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Heeft concreet taalgebruik in juridische pro- en contra-argumenten invloed op de schuldtoekenning en de herinnering van leken en experts en hoe is dit te verklaren?

Vervolgens kunnen verschillende hypothesen worden opgesteld. De eerste hypothese, in navolging van Reyes et al. (1980) en Shedler en Manis (1986), stelt dat concrete ontlastende (pro-) argumenten met abstracte belastende (contra-) argumenten ervoor zorgen dat de participanten de verdachte als meer onschuldig beoordelen dan wanneer zij abstracte ontlastende argumenten en concrete belastende argumenten krijgen aangeboden. Hierbij wordt een interactie effect verwacht waarbij experts zich minder laten beïnvloeden door de

stijl in hun schuldoordeel dan leken.

De tweede hypothese, in navolging van de veronderstelling van Hansen en Wänke (2010), verwacht dat concrete varianten zullen zorgen voor een grotere voorstelbaarheid, een grotere waarschijnlijkheid van het beschrevene en dientengevolge een grotere perceptie van de waarheid. Daarbij wordt verwacht dat de perceptie van de waarheid van de concrete argumenten het schuldoordeel het meest, positief dan wel negatief, beïnvloedt. Tevens wordt gedacht dat experts zich minder laten beïnvloeden door de stijl bij het geven van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en perceptie van de waarheid dan de leken.

De derde hypothese, in navolging van Sadoski et al. (1993) en Sadoski et al. (2010), stelt dat verwacht wordt dat concrete argumenten beter kunnen worden herinnerd dan abstracte argumenten.

Methode

Om de hoofdvraag ('*Heeft concreet taalgebruik in juridische pro- en contra-argumenten invloed op de schuldtoekenning en de herinnering van leken en experts en hoe is dit te verklaren?*') te kunnen beantwoorden is een experiment afgenomen. Het experiment zag er als volgt uit: ten eerste werd aan participanten een vragenlijst voorgelegd waarin ze een (juridische) situatieschets kregen aangeboden. Vervolgens werden zes argumenten voorgelegd, waarvan drie concreet (belastend of ontlastend) en drie abstract (belastend of ontlastend). Op basis van de situatieschets en de argumenten moest men een schuldoordeel geven. Vervolgens werden de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en de perceptie van de waarheid van de zes argumenten bevraagd. Hierna werd een korte afleidingstaak aan de participanten voorgelegd. Het laatste deel van het experiment betrof een herinneringstaak. Hier werd gevraagd om de zes argumenten die zij aangeboden hebben gekregen, zo correct mogelijk op te schrijven. De vragenlijst is terug te vinden in bijlage één.

Argumenten

Om de invloed van concreet taalgebruik in juridische argumenten te kunnen onderzoeken werd in dit experiment een juridische casus met een vragenlijst voorgelegd aan de participanten. Deze *verhaallijn* is grotendeels afkomstig van Hustinx en de Wit (2012), die deze verhaallijn van het onderzoek van Bensi et al. (2003) hebben aangepast. In het onderhavige onderzoek is de verhaallijn als een situatieschets voorafgaand aan het aanbod van de argumenten voorgelegd aan de participanten en deze werd niet gemanipuleerd in stijl. Enkel de argumenten die werden aangeboden na de situatieschets werden gemanipuleerd.

Om de begrijpelijkheid van de argumenten binnen dit onderzoek te verhogen, volgt hieronder de situatieschets die voorafging aan het experiment: *Rechercheur Paul en zijn vrouw Eveline leven al enige tijd gescheiden van tafel en bed. Op een gegeven moment krijgt Eveline een belletje van Paul waarin hij vraagt of ze met elkaar kunnen praten. Eveline vindt dit prima en ze heeft zelfs de verwachting dat Paul langs komt om te praten over het feit dat hij weer met haar wil samenwonen. Voor haar zou dit een droom zijn die uitkomt, ze heeft Paul erg gemist.*

Paul komt de desbetreffende dag rechtstreeks vanuit zijn werk en heeft zijn politie

uitrusting nog aan, waaronder zijn pistool. Die dag zijn ook de schoonmaakster en hun dochter Julia in het huis aanwezig. Julia is boven op haar kamer bezig met huiswerk en de schoonmaakster is de zolder aan het poetsen. Paul en Eveline gaan aan de keukentafel zitten en daar vertelt Paul dat hij verliefd is geworden op een andere vrouw en dat hij per direct van Eveline wil scheiden. Paul en Eveline krijgen enorme ruzie.

De schoonmaakster en Julia horen enige tijd later een schot afgaan. Na het schot komen ze aanrennen en ze zien Paul bloedend op de grond liggen met Eveline knielend naast hem. Julia belt de ambulance. Paul wordt zwaar gewond naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis afgevoerd.

In de daaropvolgende dagen doet de politie onderzoek naar dit voorval en ze verhoren zowel Eveline als Paul. Eveline geeft in haar getuigenis aan dat ze zichzelf het leven probeerde te benemen, maar dat Paul dit verhinderde door haar pols vast te pakken. Hierdoor schoot ze per ongeluk haar man neer. Paul geeft in zijn getuigenis aan dat Eveline volgens hem gericht op hem geschoten heeft.

Na enkele dagen in het ziekenhuis komt Paul te overlijden.

Na deze juridische casus werden zes *argumenten* aangeboden aan de participanten. Deze zes argumenten werden verdeeld over vier verschillende vragenlijsten. In vragenlijst één kregen de participanten eerst drie abstracte pro-argumenten aangeboden, daarna drie concrete contra-argumenten. Pro-argumenten zijn argumenten die in het voordeel van de verdachte, Eveline, werken. Contra-argumenten zijn argumenten die in het nadeel van Eveline werken. Vragenlijst twee maakte gebruik van dezelfde argumenten, alleen werden de argumenten in de tegenovergestelde volgorde aangeboden: eerst drie concrete contra-argumenten en dan drie abstracte pro-argumenten. Dit is gedaan om met eventuele *primacy* en *recency* effecten rekening te houden die een storend effect kunnen hebben op het onderzoek. In vragenlijst drie werden eerst drie abstracte contra-argumenten aangeboden, vervolgens drie concrete pro-argumenten. Voor vragenlijst vier gold de tegenovergestelde volgorde: eerst drie concrete pro-argumenten en vervolgens drie abstracte contra-argumenten. Dit houdt in dat er in totaal 12 argumenten in dit experiment werden aangeboden.

Ieder argument kan teruggebracht worden naar één bepaald kernidee over de bewijskracht zodat de argumenten gemakkelijk opgehaald konden worden uit het geheugen

bij het meten van de recall (Reyes et al., 1980). Bij een kernidee van een pro-argument moet bijvoorbeeld gedacht worden aan dat Eveline eerder al zelfmoordgedachten heeft gehad. Bij een kernidee van een contra-argument moet bijvoorbeeld gedacht worden aan dat Eveline vaak driftig kan zijn. Zie bijlage twee voor de 12 argumenten die voorkwamen in de vragenlijsten.

Concreet- en abstractheid

Concreet taalgebruik werd als volgt geoperationaliseerd: concreetheid verwijst naar zintuiglijk waarneembare zaken (Douma, 1994). Aan de hand van subordinaten, de woordcategorieën uit het Linguistic Category Model (Semin & Fiedler, 1991) en relevante details werden de concrete argumenten opgesteld. Een subordinaat kan aan de hand van Murphy (2002) worden geoperationaliseerd. Murphy (2002) stelt namelijk dat mensen over kennis beschikken die georganiseerd is als taxonomie. Dit houdt in dat er een duidelijke hiërarchie in concepten is: een hoger gelegen niveau (superordinaat), een midden niveau (basis) en een lager niveau (subordinaat). Een voorbeeld uit het onderhavige onderzoek is het superordinaat “mensen” ten opzichte van het subordinaat “beste vriendinnen”. Er werd geen gebruik gemaakt van irrelevante details aangezien dit de participanten kon afleiden (Frey & Eagly, 1993). Vervolgens werden deze argumenten gecheckt op concreetheid aan de hand van de lijst van Brysbaert, Stevens, De Deyne, Voorspoels en Storms (2014). Deze lijst bestaat uit 30.000 Nederlandse woorden die gescoord zijn op een vijfpuntsschaal, waarbij de hoge scores concreet en de lage scores abstract zijn. Abstractheid werd in navolging van Miller et al. (2007) geoperationaliseerd als taalgebruik dat minder precieze informatie verstrekt en de ontvanger meer ruimte geeft voor eigen interpretaties. Bij de constructie van het materiaal voor de abstracte argumenten werd gebruik gemaakt van superordinaten (dus het hoger gelegen niveau in de hiërarchie) en vrijwel geen details. Deze argumenten werden tevens gecheckt aan de hand van de lijst van Brysbaert et al. (2014).

Pro- en contra-argumenten

In navolging van Reyes et al. (1980) en Shedler en Manis (1986) werden in dit onderzoek juridische pro- en contra-argumenten voorgelegd aan de participanten. Deze argumenten hadden betrekking op de verdachte: Eveline. De pro-argumenten, ongeacht of deze concreet

of abstract zijn, waren argumenten die in het voordeel werkten van Eveline en waarmee dus haar onschuld werd bewezen. De contra-argumenten werkten echter, ongeacht of deze concreet of abstract zijn, in het nadeel van Eveline.

Voorbeelden van pro- en contra-argumenten, variërend in concreet en abstractheid, die voorkwamen in het experiment, zijn als volgt:

Tabel 1: voorbeeld van argumenten die verschillen in stijl en type argument.

	Pro-argument	Contra-argument
Concreet	Eveline heeft zware maanden achter de rug en ze heeft tegen haar drie beste vriendinnen gezegd dat ze zich door het hoofd wil schieten met een pistool.	Eveline heeft, terwijl Paul langzaam dood lag te bloeden op de keukenvloer, niet direct haar telefoon gepakt om een ambulance te bellen.
Abstract	Eveline heeft een erg moeilijke tijd ervaren en ze heeft tegen enkele mensen gezegd dat ze overwogen heeft om zelfmoord te plegen.	Eveline heeft, terwijl haar man geholpen moest worden, gearzeld medische hulp in te schakelen.

Een voorbeeld van de manier waarop geconcretiseerd werd (aan de hand van subscripten naar dimensies), is als volgt:

Concrete versie: Eveline heeft, terwijl **Paul₁** langzaam **dood lag te bloeden₂** op de keukenvloer, niet direct haar **telefoon gepakt₃** om een **ambulance₄** te bellen.

Abstracte versie: Eveline heeft, terwijl **haar man₁** **geholpen moest worden₂**, **gearzeld₃** **medische hulp₄** in te schakelen.

Tabel 2: Uitleg over totstandkoming verschil in een concreet en abstract argument.

Nr.	Concreet	Abstract	Uitleg verschil
1	Paul	Haar man	'Paul' is een subordinaat van het meer abstracte 'haar man'.
2	Laten doodbloeden	Niet helpen	'Doodbloeden' scoort een gemiddelde van 3.6 in de lijst van Brysbaert et al. (2014) (waarbij 1 abstract en 5 concreet is).

			<p>‘Helpen’ scoort een 2.7 in deze lijst.</p> <p>‘Doodbloeden’ is, volgens deze lijst concreter dan helpen.</p>
3	(Niet direct) een telefoon pakken	Aarzelen	<p>‘(Een telefoon) pakken’ is een descriptief actie werkwoord (een objectieve beschrijving van specifiek waarneembaar gedrag). ‘Aarzelen’ is een interpretatief actie werkwoord (beschrijft algemenere klasse van gedragingen). Volgens Semin en Fiedler (1991) zijn descriptieve actie werkwoorden het meest concreet.</p>
4	Ambulance (bellen)	Medische hulp (inschakelen)	<p>‘Ambulance’ scoort een gemiddelde van 4.9 in de lijst van Brysbaert et al. (2014). De woorden ‘medisch’ en ‘hulp’ scoren respectievelijk 2.2 en 2.5 in deze lijst.</p> <p>‘Ambulance’ is dus concreter dan ‘medische hulp’.</p>

Pretest

Aan de hand van een pretest werd onderzocht in hoeverre de (voor het onderzoek opgestelde) argumenten daadwerkelijk op verschillende facetten van elkaar verschilden. Er werden 17 argumenten onderzocht, waarvan er uiteindelijk 12 bruikbaar behoorden te zijn voor het hoofdexperiment.

Ten eerste werd aan de participanten gevraagd in hoeverre zij de argumenten concreet of abstract vonden. Zij konden het concreet- of abstractheidsniveau per argument aangeven op een zevenpuntsschaal, in navolging van Hustinx en de Wit (2012).

Ten tweede werd in de pretest onderzocht of er irrelevante details aanwezig waren in de argumenten. Een mogelijke verklaring voor de afwijkende resultaten van Hustinx en de Wit (2012) kon volgens deze onderzoekers liggen aan de mate van irrelevante details. Ook uit onderzoek van Frey en Eagly (1993) bleek dat irrelevante details de begrijpelijkheid van de tekst kunnen verstoren. De argumenten in dit experiment werden aangeboden met de vraag in hoeverre de details in de argumenten relevant of niet relevant waren voor het beschuldigen of vrijpleiten van Eveline. Deze relevantie werd bevraagd aan de hand van een zevenpuntsschaal.

Ook werd in de pretest de bewijskracht van de argumenten onderzocht (in navolging van Reyes et al., 1980). Dit is gedaan om na te gaan of alle argumenten inhoudelijk even

zwaar wogen. Aan de participanten werd gevraagd in hoeverre een argument inhoudelijk doorslaggevend was voor de schuldtoekenning. Er werd een zevenpunts Likertschaal variërend van “niet doorslaggevend” tot “doorslaggevend” opgenomen in de pretest.

Ten slotte werd gevraagd in hoeverre de participanten de argumenten belastend of ontlastend ten opzichte van de verdachte vonden. Dit werd gedaan om te onderzoeken of de opgestelde pro- en contra-argumenten ook daadwerkelijk belastend en ontlastend werden gevonden door de participanten.

Aan de hand van de resultaten uit deze pretest zijn 12 argumenten uitgezocht. Bij het beperken van het aantal argumenten werd er bijvoorbeeld rekening mee gehouden dat het pro-argument en het contra-argument met hetzelfde kernidee ook daadwerkelijk overeenkwamen in relevantie en doorslaggevendheid. Ook werden argumenten die als minder doorslaggevend geclassificeerd werden in dezelfde vragenlijst geplaatst als argumenten die als extreem doorslaggevend geclassificeerd werden. De verschillende vragenlijsten werden dus op die manier op concreetheid, detaillering, bewijskracht en de mate van belasting ten opzichte van de verdachte met elkaar gekoppeld zodat ze uiteindelijk op alle facetten met elkaar vergeleken konden worden. Zie bijlage drie voor een overzicht van de resultaten van de pretest.

Proefpersonen

De 96 participanten die deelnamen aan dit experiment waren ofwel leken ofwel experts. De leken waren 48 (HBO of WO) studenten zonder juridische voorkennis die een andere studie volgen dan Rechten en de experts waren 48 (HBO of WO) studenten die Rechten studeren. De gemiddelde leeftijd lag voor de leken op 22 jaar. Voor de experts lag dit gemiddelde op 21 jaar. De verdeling van geslacht tussen de twee groepen was als volgt: voor de leken waren dit 22 mannen en 26 vrouwen, voor de experts waren dit 21 mannen en 27 vrouwen.

Onderzoeksontwerp

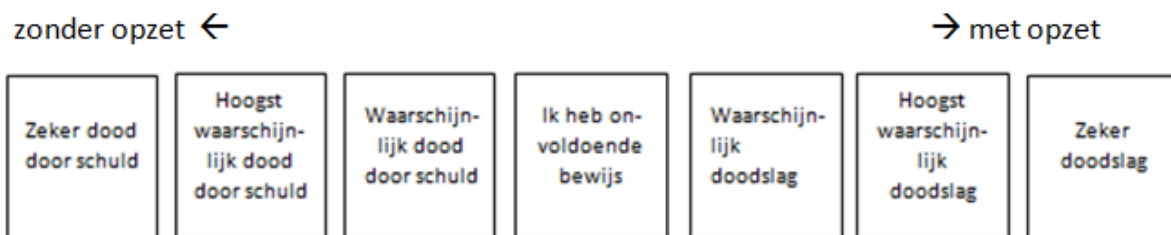
In dit onderzoek was sprake van een 2 (stijl: concreet en abstract, within) X 2 (type argument: pro-argument en contra-argument, within) X 2 (mate van expertise: leken en experts, between) mixed design. De participanten kregen zowel concrete als abstracte pro- en contra-argumenten. De ene helft van de participant kreeg drie concrete pro-argumenten

en drie abstracte contra-argumenten aangeboden en de andere helft van de participanten kreeg drie abstracte pro-argumenten en drie concrete contra-argumenten aangeboden. Deze twee vragenlijsten werden beide in twee versies aangeboden. Ze verschilden namelijk ook in volgorde. De verschillende vragenlijsten met concrete en abstracte pro- en contra-argumenten werden gelijk verdeeld onder de leken en experts.

Instrumentatie

Schuldtoekenning

Na het aanbod van de verhaallijn en de zes argumenten werd de schuldtoekenning bevraagd aan de participanten. De schuldtoekenning is gemeten aan de hand van een zevenpuntsschaal van Hustinx en de Wit (2012). Om de begrijpelijkheid van deze vraag te verhogen zijn ook pijltjes met de bijbehorende richting van “de opzet” toegevoegd.

Het kennisverschil tussen leken en experts is zo klein mogelijk gehouden door het verschil tussen “dood door schuld” en “doodslag” uit te leggen zodat deze termen voor zowel de leken als de experts duidelijk zijn. De uitleg was als volgt: wanneer iemand opzettelijk, maar niet met voorbedachten rade, iemand anders doodt, wordt dit doodslag genoemd. Wanneer iemand onopzettelijk iemand anders doodt, wordt dit dood door schuld genoemd. Wanneer deze uitleg niet werd gegeven, had dit een storende factor kunnen zijn.

Perceptie van de waarheid

Vervolgens werden de zes argumenten nogmaals één voor één aangeboden aan de participanten en werden per argument drie vragen gesteld over de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en de perceptie van de waarheid. Hansen en Wänke (2010) veronderstelden na afloop van hun experiment dat concreetheid de beschreven situaties meer voorstelbaar kan maken, dit zou ervoor zorgen dat de waarschijnlijkheid van het beschrevene omhoog zou gaan, wat er vervolgens voor kan zorgen dat de situatie als

meer waarheidsgetrouw zou worden gezien. Om dit te testen werden de invloed van concreet taalgebruik op de drie bovenstaande begrippen (voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene, perceptie van de waarheid) onderzocht.

Semin en Fiedler (geciteerd in Hansen & Wänke, 2010) veronderstellen dat concrete uitspraken meer voorstelbaar zijn dan abstracte uitspraken (Semin & Fiedler, geciteerd in Hansen & Wänke, 2010). Om dit te onderzoeken werd per argument de voorstelbaarheid bevraagd. Het begrip “voorstelbaarheid” werd als volgt toegelicht: de mate waarin je er een visueel beeld van kan vormen. De voorstelbaarheid werd bevraagd door middel van een vijfpunts semantische differentiaalmeting, variërend van “voorstelbaar” tot “niet voorstelbaar”, namelijk:

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar 1 2 3 4 5 zeer voorstelbaar

Wanneer deze voorstelbaarheid toeneemt, zou dit ervoor kunnen zorgen dat de waarschijnlijkheid van het beschrevene ook toeneemt (Hansen & Wänke, 2010). Om dit te onderzoeken werd voor ieder argument de mate waarin het argument ervoor zorgde dat situatie waarschijnlijk gevonden werd, bevraagd. Ook dit werd aan de hand van een vijfpuntsschaal, variërend van “zeer onwaarschijnlijk” tot “zeer waarschijnlijk”, onderzocht:

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk 1 2 3 4 5 zeer waarschijnlijk

Uiteindelijk werd de perceptie van de waarheid bevraagd. Er werd gevraagd in hoeverre het argument ervoor zorgde dat de geschetste situatie als waarheidsgetrouw moest worden gezien. Dit gebeurde per argument aan de hand van een vijfpuntsschaal, variërend van “zeer waarheidsgetrouw” tot “niet waarheidsgetrouw”, namelijk:

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw 1 2 3 4 5 zeer waarheidsgetrouw

Herinnering

Het laatste deel van het experiment bestond uit het meten van de herinnering aan de hand van recall. Hieraan voorafgaand werd een kleine afleidingstaak afgenomen. Aan de participanten werd ten eerste gevraagd enkele persoonlijke vragen in te vullen, zoals leeftijd, geslacht, opleiding, etc. Hier op volgend werden oppervlakkige vragen gesteld die enigszins te maken hadden met de rechtspraak. Zo werd bijvoorbeeld gevraagd of zij zichzelf als een goede rechter zagen en of ze vaak naar televisie programma's keken die van juridische aard zijn.

Nadat de participanten de afleidingstaak voltooid hadden, werd hen gevraagd niet meer terug te bladeren in de vragenlijst. In de herinneringstaak werd gevraagd zo goed mogelijk de zes aangeboden argumenten te reproduceren door deze zo volledig mogelijk op te schrijven. In navolging van Reyes et al. (1980) werden deze opgeschreven argumenten na het experiment, door de onderzoeker, gescoord op basis van de correctheid van de kernideeën. Deze scoring werd gedaan aan de hand van een driepuntsschaal. Wanneer het kernidee een goede weerspiegeling was van het argument, werd de score 3 gegeven. Wanneer het kernidee in de goede richting kwam maar niet volledig juist was, werd de score 2 gegeven. Wanneer het kernidee een slechte weerspiegeling van het argument was, werd de score 1 gegeven.

Hieronder volgen een aantal voorbeelden om de driepuntsschaal, die werd gebruikt om de correctheid van de kernideeën bij de recall vast te stellen, te verduidelijken. Onderstaande voorbeelden zijn reproducties van argumenten die drie verschillende participanten hebben opgeschreven bij de herinneringstaak. Het oorspronkelijke argument was: *“Eveline heeft zware maanden achter de rug en ze heeft tegen haar drie beste vriendinnen gezegd dat ze zich door het hoofd wil schieten met een pistool”*. De participant die de zin *“Eveline gaf toe zichzelf door het hoofd te willen schieten met een pistool”* heeft opgeschreven, kreeg de score 3 aangezien deze zin het kernidee goed weergaf. De participant die de reproductie *“Eveline zou zelfmoord willen plegen”* opschreef, heeft de

score 2 gekregen aangezien deze gedachtegang wel in de buurt komt van het kernidee, maar niet volledig juist is. De participant die *“Zelfmoordgedachten uitgesproken”* opschreef, heeft de score 1 gekregen aangezien het niet eens duidelijk is wie de zelfmoordgedachten heeft uitgesproken. Wanneer een argument niet werd gereproduceerd, werd er geen punt toegekend en werden er ook geen punten afgetrokken.

Procedure

De afname van de vragenlijsten vond schriftelijk en individueel plaats. Men werd gevraagd deel te nemen aan een onderzoek over een juridische casus. De participanten werden op de verschillende faculteiten van de Radboud Universiteit Nijmegen face-to-face benaderd. Wanneer de participanten bezig waren met de vragenlijst bleef de proefleider in de buurt om zo zicht te hebben op het verloop van de afname. De afname van de vragenlijst nam ongeveer 12 tot 15 minuten in beslag. Twee vragenlijsten zijn weggelaten omdat deze niet volledig ingevuld bleken te zijn. Tevens hebben de participanten na afloop een toestemmingsformulier moeten ondertekenen. Hierin werd uitgelegd dat het vanuit de Ethische Commissie van de Radboud Universiteit Nijmegen verplicht is om toestemming te vragen voor het verder gebruik van hun antwoorden.¹

¹ Meerdere experts bleken het na afloop een dusdanig leuke case te vinden dat ze over de case door wilden praten en erg nieuwsgierig waren naar het uiteindelijke doel van het onderzoek.

Resultaten

Schuldtoekenning

Ten eerste worden de resultaten besproken die nodig zijn om de eerste hypothese te kunnen toetsen: *'Concrete ontlastende pro-argumenten met abstracte belastende contra-argumenten zorgen ervoor dat de participanten de verdachte als meer onschuldig beoordelen dan wanneer zij abstracte ontlastende argumenten en concrete belastende argumenten krijgen aangeboden. Daarbij wordt een interactie effect verwacht waarbij de leken zich meer laten beïnvloeden door stijl in hun schuldoordeel dan de experts.'*

De score van de schuldtoekenning vond, zoals al eerder uitgelegd, plaats op een zevenpuntsschaal. Deze varieerde van zeker dood door schuld, dus zonder opzet (1) tot zeker doodslag, dus met opzet (7). De score 3 stond voor 'ik heb onvoldoende bewijs'. Om de hypothese te kunnen onderzoeken is een (2-zijdig getoetste) tweeweg variantie-analyse uitgevoerd voor schuldtoekenning met als factoren stijl en mate van expertise (vanaf nu 'expertise' genoemd). Hieruit bleek een significant effect van de manipulatie voor de stijl van het argument ($F(1, 92) = 5.31, p = .023$). Na het aanbod van de vragenlijst met concrete pro-argumenten (en abstracte contra-argumenten) bleek men de verdachte als meer onschuldig te beoordelen ($M = 3.46, SD = 0.94$) dan wanneer zij de vragenlijst met concrete contra-argumenten (en abstracte pro-argumenten) kregen aangeboden ($M = 4.02, SD = 1.41$). Er bleek geen significant hoofdeffect van expertise ($F(1, 92) = 3.01, p = .150$). Experts ($M = 3.56, SD = 1.35$) verschilden niet significant van leken ($M = 3.92, SD = 1.07$) bij het geven van een schuldoordeel. Er trad ook geen interactie op tussen stijl en expertise ($F(1, 92) < 1$).

Tevens is onderzocht of de volgorde van het aanbieden van de argumenten geen storende effecten had op de resultaten. De twee vragenlijsten zijn namelijk beide in twee versies aangeboden waarbij de volgorde van pro- en contra-argumenten afgewisseld werd. Er is een drieweg variantie-analyse uitgevoerd voor schuldtoekenning met als factoren stijl, expertise en positie van de pro- en contra-argumenten. Er bleek geen hoofdeffect van positie ($F = (1, 88) < 1$), waaruit bleek dat het niet uitmaakt of eerst de concrete argumenten ($M = 3.67, SD = 1.21$) of eerst de abstracte argumenten ($M = 3.81, SD = 1.25$) worden aangeboden aan de participanten. Er trad geen interactie op tussen positie en stijl ($F = (1, 88) < 1$) en er trad ook geen interactie op tussen positie en expertise ($F = (1, 88) < 1$).

Uit de resultaten van de schuldtoekenning bleek dus dat leken en experts de

verdachte, Eveline, als meer onschuldig beoordeelden wanneer zij concrete argumenten die pleiten voor haar onschuld (pro-argument) kregen aangeboden dan wanneer zij concrete argumenten die pleiten voor haar schuld (contra-argument) kregen aangeboden. Tevens bleek dat de volgorde van het aanbieden van de pro- en contra-argumenten geen effect had op het geven van het schuldoordeel. Zie bijlage 4 voor een overzicht van de resultaten van de variantie-analyses voor de schuldtoekenning.

Perceptie van de waarheid

De tweede hypothese toetste het volgende: *Concrete varianten zullen zorgen voor een grotere voorstelbaarheid, een grotere waarschijnlijkheid van het beschrevene en dientengevolge een grotere perceptie van de waarheid. Daarbij wordt verwacht dat de perceptie van de waarheid van de concrete argumenten het schuldoordeel het meest, positief dan wel negatief, beïnvloedt. Hierbij wordt ook gedacht dat experts zich minder laten beïnvloeden op deze variabele door de stijl dan leken.*

Om deze hypothese te kunnen onderzoeken, zijn meerdere toetsen uitgevoerd. Ten eerste zullen de resultaten van de voorstelbaarheid worden besproken. Vervolgens zullen de resultaten van respectievelijk de waarschijnlijkheid en de perceptie van de waarheid worden behandeld.

Om te beginnen zijn de effecten van stijl (waarbij de concreetheid werd gemanipuleerd) en expertise op de *voorstelbaarheid* aan de hand van een tweeweg variantie-analyse onderzocht. De schaal waarop de voorstelbaarheid werd gescoord, varieerde van 1 (niet voorstelbaar) tot 5 (zeer voorstelbaar). Er bleek geen hoofdeffect van stijl ($F(1, 94) < 1$). De voorstelbaarheid van concrete argumenten ($M = 3.36, SD = 0.59$) verschilde niet significant van de voorstelbaarheid van abstracte argumenten ($M = 3.28, SD = 0.61$). Er bleek ook geen hoofdeffect aanwezig te zijn van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 3.33, SD = 0.69$) verschilden niet significant van de experts ($M = 3.31, SD = 0.59$) bij het geven van de voorstelbaarheid. Er trad ook geen interactie op tussen stijl en expertise ($F(1, 94) < 1$). Daaropvolgend is ook onderzocht of er effecten aanwezig waren van het type argument (namelijk een pro- of contra-argument) op de voorstelbaarheid. Er is een tweeweg variantie-analyse uitgevoerd voor voorstelbaarheid met factoren type argument en expertise. Hieruit bleek dat er geen hoofdeffect aanwezig was van het type argument ($F(1, 94) < 1$). De voorstelbaarheid van pro-argumenten ($M = 3.27, SD = 0.68$) verschilde niet

significant van de voorstelbaarheid van contra-argumenten ($M = 3.36$, $SD = 0.59$). Er trad geen hoofdeffect op van expertise ($F(1, 94) < 1$). Leken ($M = 3.33$, $SD = 0.66$) verschilden niet significant van experts ($M = 3.31$, $SD = 0.59$) bij het geven van de voorstelbaarheid van pro- en contra-argumenten. Er trad ook geen interactie op tussen het type argument en expertise ($F(1, 94) < 1$).

Ten tweede zijn de effecten van stijl (concreet of abstract) en expertise op de *waarschijnlijkheid* aan de hand van een tweeweg variantie-analyse onderzocht. De schaal waarop de waarschijnlijkheid werd gescoord, varieerde van 1 (zeer onwaarschijnlijk) tot 5 (zeer waarschijnlijk). Uit deze analyse bleek geen significant hoofdeffect van stijl ($F(1, 94) < 1$). De waarschijnlijkheid van abstracte argumenten ($M = 2.96$, $SD = 0.71$) verschilde niet significant van de waarschijnlijkheid van de concrete argumenten ($M = 3.05$, $SD = 0.71$). Er trad ook geen significant hoofdeffect op van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 3.03$, $SD = 0.80$) verschilden niet significant van de experts ($M = 2.97$, $SD = 0.60$) bij het geven van de waarschijnlijkheid. Tevens bleek er geen interactie aanwezig tussen stijl en expertise ($F(1, 94) < 1$). Ook voor de waarschijnlijkheid is wederom gekeken naar de effecten van het type argument (pro- of contra-argumenten) op de waarschijnlijkheid. Er bleek een significant hoofdeffect aanwezig van het type argument ($F(1, 94) = 5.94$, $p = .017$). Hieruit bleek dat de participanten de contra-argumenten significant meer waarschijnlijk ($M = 3.13$, $SD = 0.69$) vonden dan de pro-argumenten ($M = 2.88$, $SD = 0.70$). Er bleek geen significant hoofdeffect aanwezig van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 3.03$, $SD = 0.80$) verschilden niet significant van de experts ($M = 2.97$, $SD = 0.60$) bij het geven van de waarschijnlijkheid. Er trad ook geen interactie op tussen het type argument en expertise ($F(1, 94) < 1$).

Vervolgens werd er een tweeweg variantie-analyse uitgevoerd voor de *perceptie van de waarheid* met als factoren stijl en expertise. De schaal waarop de perceptie van de waarheid werd gescoord, varieerde van 1 (niet waarheidsgetrouw) tot 5 (zeer waarheidsgetrouw). Er bleek geen hoofdeffect aanwezig van stijl gevarieerd in concreet- of abstractheid ($F(1, 94) = 2.69$, $p = .104$). De perceptie van de waarheid van concrete argumenten ($M = 2.97$, $SD = 0.73$) verschilden niet significant van de perceptie van de waarheid van de abstracte argumenten ($M = 2.82$, $SD = 0.73$). Er bleek ook geen hoofdeffect van expertise aanwezig ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 2.88$, $SD = 0.76$) verschilden niet significant van de experts ($M = 2.92$, $SD = 0.67$) bij het geven van de perceptie van de waarheid. Er trad ook geen interactie op tussen stijl en expertise ($F(1, 94) < 1$). Ook voor de

perceptie van de waarheid is een tweeweg variantie-analyse uitgevoerd met als factoren het type argument en expertise. Uit de resultaten bleek geen significant hoofdeffect voor het type argument ($F(1, 94) < 1$). De perceptie van de waarheid van pro-argumenten ($M = 2.85$, $SD = 0.76$) verschilde niet significant van de perceptie van de waarheid van contra-argumenten ($M = 2.94$, $SD = 0.68$). Er bleek ook geen significant hoofdeffect van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 2.88$, $SD = 0.76$) verschilden niet significant van de experts ($M = 2.92$, $SD = 0.67$). Tevens trad er geen interactie op tussen het type argument en expertise ($F(1, 94) < 1$).

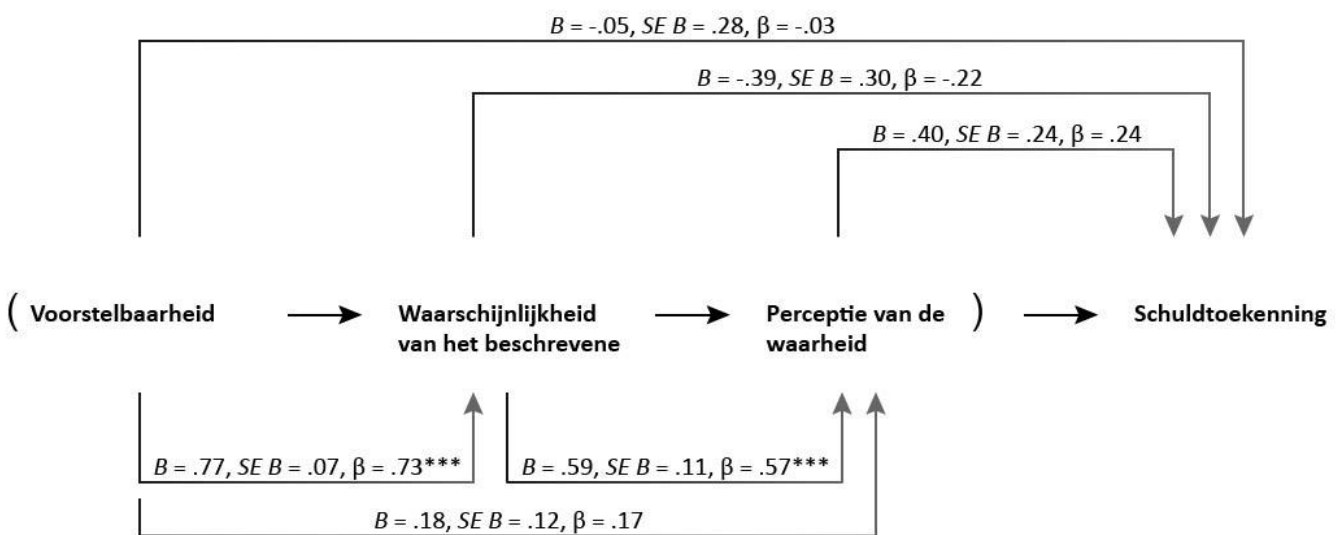
Samenvattend bleek uit de tweeweg variantie-analyses van de effecten van argumenten en expertise op de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en perceptie van het waarheid het volgende. Concrete en abstracte argumenten bleken geen invloed op de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid te hebben. Ook bleek dat de expertise van de participanten geen rol speelde in het toekennen van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en de waarheid. Zowel de leken als de experts lieten zich niet beïnvloeden door de stijlmanipulaties. Het type argument, namelijk pro- o contra-argumenten, bleek geen effect te hebben op de voorstelbaarheid en de waarheid. Wel bleek het type argument een effect te hebben op de waarschijnlijkheid: contra-argumenten werden meer waarschijnlijk gevonden dan pro-argumenten. Zie bijlage 4 voor een overzicht van de resultaten van de variantie-analyses voor de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en perceptie van de waarheid.

Na deze variantie-analyses zijn enkele regressie-analyses uitgevoerd om zo verschillende verbanden te onderzoeken en de tweede hypothese te toetsen. De tweede hypothese toetst of concrete varianten zullen zorgen voor een grotere voorstelbaarheid, een grotere waarschijnlijkheid van het beschrevene en dientengevolge een grotere perceptie van de waarheid. Daarbij wordt verwacht dat de perceptie van de waarheid van de concrete argumenten ervoor zorgt dat het schuldoordeel positiever uitvalt dan bij de abstracte argumenten. Tevens wordt gedacht dat experts zich minder laten beïnvloeden door de stijl bij het geven van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene. Daarom zijn de onderlinge verbanden tussen de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid onderzocht, maar zijn ook de invloeden van deze drie variabelen op het schuldoordeel onderzocht. Dit is gedaan voor zowel de concrete als de abstracte argumenten, maar ook voor de pro- en contra-argumenten voor zowel de leken als de experts. Deze pro- en contra-

argumenten zijn onderzocht zodat uitgesloten kan worden dat eventuele effecten kunnen worden verklaard door de belastende of ontlastende argumenten.

Ten eerste zullen de *concrete argumenten* worden besproken. Uit een multiple regressie bleek dat de perceptie van de waarheid voor 48% te verklaren was door de ingebrachte variabelen ($F(2, 93) = 45.47, p < .001$). De waarschijnlijkheid bleek een significante voorspeller voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .57, p < .001$), maar de voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .17, p = .123$). Uit een enkelvoudige regressie bleek dat de waarschijnlijkheid voor 53% valt te verklaren door de ingebrachte variabele ($F(1, 94) = 108.11, p < .001$). De voorstelbaarheid bleek een significante voorspeller voor de waarschijnlijkheid ($\beta = .73, p < .001$). Vervolgens is een multiple regressie uitgevoerd voor schuldtoekenning, waaruit bleek dat maar 0,3% valt te verklaren door de ingebrachte variabelen ($F(3, 93) = 1.10, p = .353$). De voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = -.03, p = .853$), en de waarschijnlijkheid bleek ook geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = -.22, p = .197$). Ten slotte bleek de perceptie van de waarheid ook geen significante voorspeller te zijn voor schuldtoekenning ($\beta = .24, p = .103$). Zie figuur 1 voor een overzicht van de resultaten.

CONCRETE ARGUMENTEN

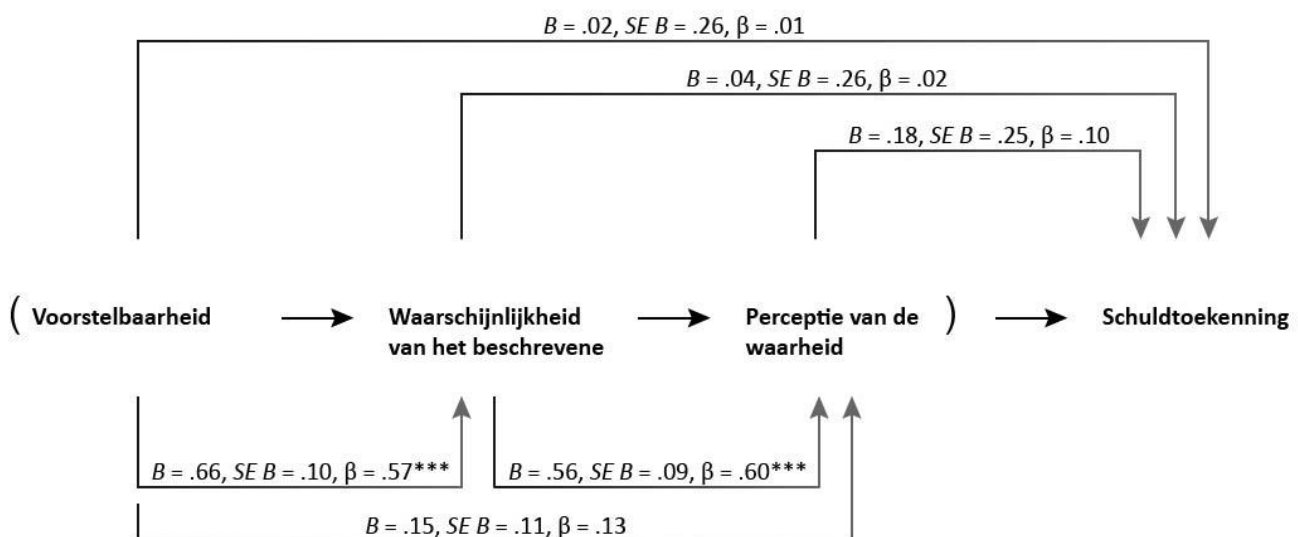

*** $P < .001$

Figuur 1: Resultaten regressie-analyse voor de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene, perceptie van de waarheid en het schuldoordeel van concrete argumenten ($N = 96$)

Vervolgens werden de *abstracte argumenten* onderzocht op eventuele verbanden. Dit is gedaan zodat onderzocht kan worden of de abstracte argumenten een ander patroon laten zien dan de concrete argumenten. Wanneer enkel de concrete argumenten zouden worden onderzocht, zouden deze niet kunnen worden vergeleken met de abstracte argumenten. Uit een multiple regressie bleek dat de perceptie van de waarheid voor 45% valt te verklaren voor de ingebrachte variabelen ($F(2, 93) = 40.44, p < .001$). De waarschijnlijkheid bleek een significante voorspeller voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .60, p < .001$), maar de voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller te zijn voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .13, p = .176$). Uit een enkelvoudige regressie bleek dat de waarschijnlijkheid voor 31% valt te verklaren door de ingebrachte variabele ($F(1, 94) = 44.06, p < .001$). De voorstelbaarheid bleek een significante voorspeller voor de waarschijnlijkheid ($\beta = .57, p < .001$). Uit een multiple regressie bleek dat de schuldtoekenning voor 0% valt te verklaren door de ingebrachte variabelen ($F(3, 92) < 1$). De voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = .01, p = .936$), en de waarschijnlijkheid bleek ook geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = .02, p = .882$). Ten slotte bleek de perceptie van de waarheid ook geen significante voorspeller te zijn voor schuldtoekenning ($\beta = .10, p = .476$). Zie figuur 2 voor een overzicht van de resultaten.

ABSTRACTE ARGUMENTEN

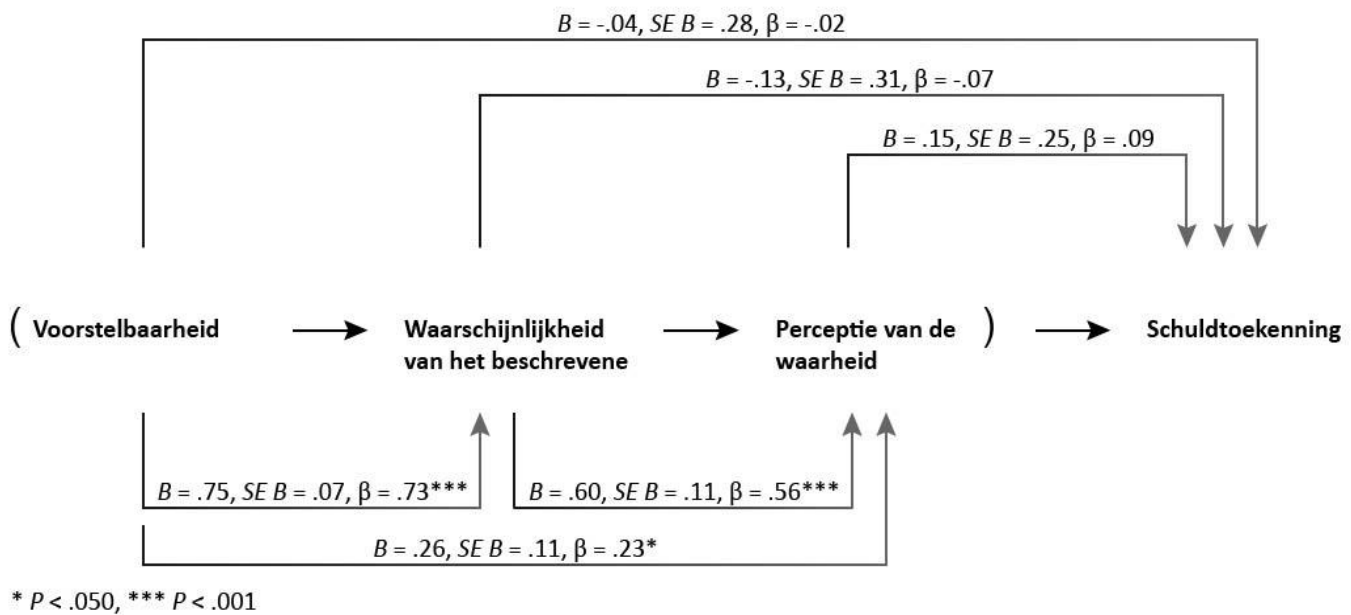
*** $p < .001$

Figuur 2: Resultaten regressie-analyse voor de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene, perceptie van de waarheid en het schuldoordeel van abstracte argumenten ($N = 96$)

Samenvattend bleek dus dat niet alleen de samenhang tussen voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid werd gevonden voor de concrete argumenten, maar dat deze samenhang ook voor de abstracte argumenten gevonden werd.

Om na te gaan of de samenhang tussen voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid sowieso optreedt, ongeacht of deze worden gemanipuleerd in stijl, worden ook de regressie-analyses besproken van de pro- en contra-argumenten, te beginnen met de *pro-argumenten*. Uit een multiple regressie bleek dat de perceptie van de waarheid voor 55% valt te verklaren voor de ingebrachte variabelen ($F(2, 93) = 58.62, p < .001$). De waarschijnlijkheid bleek een significante voorspeller voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .56, p < .001$). Ook de voorstelbaarheid bleek een significante voorspeller te zijn voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .23, p = .022$). Uit een enkelvoudige regressie bleek dat de waarschijnlijkheid voor 52% valt te verklaren door de ingebrachte variabele, namelijk de voorstelbaarheid ($F(1, 94) = 105.08, p < .001$). De voorstelbaarheid bleek een significante voorspeller voor de waarschijnlijkheid ($\beta = .73, p < .001$). Vervolgens werd een multiple regressie uitgevoerd om de verbanden met de schuldtoekenning te onderzoeken. Hieruit bleek dat 0% valt te verklaren door de ingebrachte variabelen ($F(3, 92) < 1$). De voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = -.02, p = 0.877$), en de waarschijnlijkheid bleek ook geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = -.07, p = .676$). Ten slotte bleek de perceptie van de waarheid ook geen significante voorspeller te zijn voor schuldtoekenning ($\beta = .09, p = .559$). Zie figuur 3 voor een overzicht van deze resultaten.

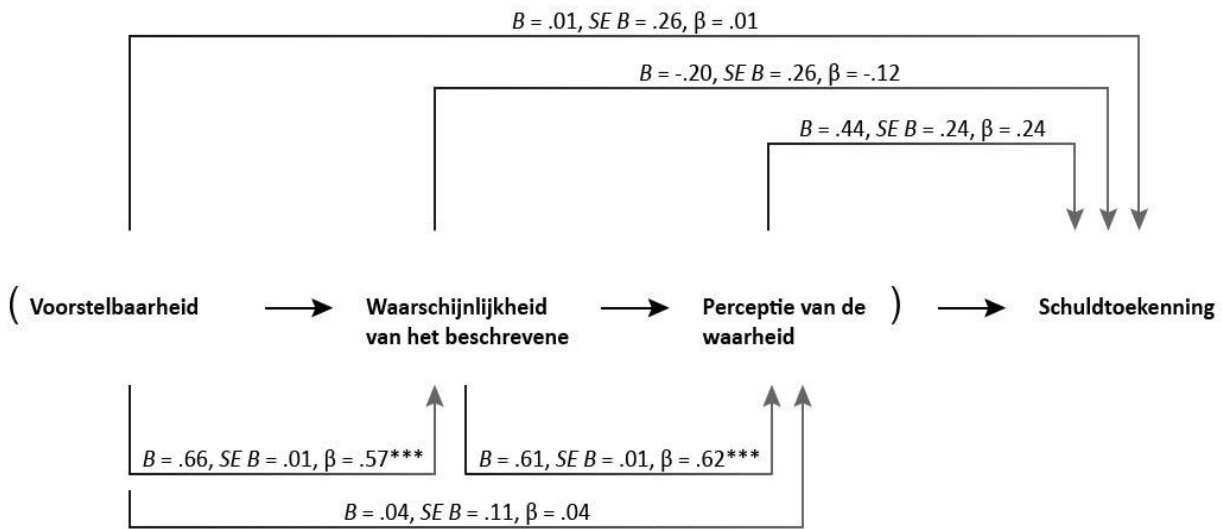
PRO-ARGUMENTEN

Figuur 3: Resultaten regressie-analyse voor de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene, perceptie van de waarheid en het schuldoordeel van pro-argumenten ($N = 96$)

Ten slotte worden de regressie-analyses bekeken voor alle *contra-argumenten*. Uit een multiple regressie bleek dat de perceptie van de waarheid voor 40% valt te verklaren voor de ingebrachte variabelen ($F(2, 93) = 32.39, p < .001$). De waarschijnlijkheid bleek een significante voorspeller voor de perceptie van de waarheid te zijn ($\beta = .62, p < .001$). De voorstelbaarheid bleek echter geen significante voorspeller te zijn voor de perceptie van de waarheid ($\beta = .04, p = .690$). Uit een enkelvoudige regressie bleek dat de waarschijnlijkheid voor 32% valt te verklaren door de ingebrachte variabele ($F(1, 94) = 44.92, p < .001$). De voorstelbaarheid bleek een significante voorspeller voor de waarschijnlijkheid ($\beta = .57, p < .001$). Vervolgens is er een multiple regressie uitgevoerd om de verbanden met de schuldtoekenning te onderzoeken. Hieruit bleek dat 0.01% valt te verklaren door de ingebrachte variabelen ($F(3, 92) = 1.17, p = .324$). De voorstelbaarheid bleek geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = .01, p = .968$), en de waarschijnlijkheid bleek ook geen significante voorspeller voor schuldtoekenning ($\beta = -.12, p = .440$). Ten slotte bleek de perceptie van de waarheid ook geen significante voorspeller te zijn voor schuldtoekenning ($\beta = .24, p = .071$). Zie figuur 4 voor een overzicht van de resultaten.

CONTRA-ARGUMENTEN

*** $P < .001$

Figuur 4: Resultaten regressie-analyse voor de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene, perceptie van de waarheid en het schuldoordeel van contra-argumenten ($N = 96$)

Samenvattend bleek uit de resultaten van de regressie-analyses dat er in de concrete, abstracte, pro- en contra-argumenten een significant effect aanwezig was van de voorstelbaarheid op de waarschijnlijkheid en dat er een significant effect aanwezig was van de waarschijnlijkheid op de waarheid. Tevens bleek dat er een effect aanwezig was van de voorstelbaarheid van pro-argumenten op de waarheid van pro-argumenten. Voor zowel de concrete, abstracte, pro- en contra-argumenten bleek dat er geen effecten aanwezig waren van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en de perceptie van de waarheid op schuldtoekenning.

Recall

In de volgende paragraaf zal getracht worden de derde hypothese te toetsen: *Er wordt verwacht dat concrete argumenten beter kunnen worden herinnerd dan abstracte argumenten. Daarbij wordt gedacht dat de experts zich minder laten beïnvloeden door de stijl dan de leken.*

Om deze hypothese te kunnen toetsen is een tweeweg variantie-analyse uitgevoerd. Bij het meten van de herinnering werd aan de argumenten, zoals al eerder uitgelegd, de

score 1 tot en met 3 toegekend. Hierbij werd bij een goed kernidee een 3 toegekend, bij een kernidee dat wel in de goede richting kwam maar niet volledig juist was, werd een 2 toegekend en wanneer het kernidee volledig onjuist was, werd een 1 toegekend. Uit een tweeweg variantie-analyse voor herinnering met als factoren stijl en expertise bleek een significant hoofdeffect van stijl ($F(1, 94) = 8.24, p = .005$). Hieruit bleek dat men zich argumenten beter kon herinneren wanneer deze in concrete vorm werden aangeboden ($M = 2.56, SD = 0.48$) dan wanneer de argumenten in abstracte vorm werden aangeboden ($M = 2.38, SD = 0.56$). Er bleek geen hoofdeffect van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 2.49, SD = 0.79$) verschilden niet significant van experts ($M = 2.45, SD = 0.78$). Er trad ook geen interactie op tussen stijl en expertise ($F(1, 94) < 1$).

Tevens is onderzocht of het verschil tussen pro- en contra-argumenten wellicht effect heeft op de herinnering van argumenten. Hiervoor is wederom een tweeweg variantie-analyse uitgevoerd voor herinnering met factoren het type argument en expertise. Uit deze analyse bleek geen significant hoofdeffect van het type argument ($F(1, 94) = 2.87, p = .094$). De herinnering van de participanten van de pro-argumenten ($M = 2.52, SD = 0.52$) verschilden niet significant van de herinnering van de participanten van de contra-argumenten ($M = 2.42, SD = 0.53$). We trad ook geen significant hoofdeffect op van expertise ($F(1, 94) < 1$). De leken ($M = 2.49, SD = 0.79$) verschilden niet significant van experts ($M = 2.45, SD = 0.78$). Tevens trad er geen interactie op tussen het type argument en expertise ($F(1, 94) = 2.15, p = .146$).

Samenvattend bleek uit de resultaten van de herinnering dat zowel leken als experts zich concrete argumenten, ongeacht of deze belastend of ontlastend zijn, beter konden herinneren dan de abstracte argumenten. Zie bijlage 4 voor een overzicht van de resultaten van de variantie-analyses voor de herinnering.

Conclusie en discussie

Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag (“*Heeft concreet taalgebruik in juridische pro- en contra-argumenten invloed op de schuldtoekenning en de herinnering van leken en experts en hoe is dit te verklaren?*”) zijn een aantal hypothesen opgesteld. De antwoorden op de hoofdvraag en de hypothesen zullen, aan de hand van de resultaten, in deze sectie worden besproken en direct worden bediscussieerd. Aan de hand van de verschillende versies van de vragenlijst is onderzocht of de volgorde van het aanbod van de argumenten van invloed kan zijn. Hieruit bleek echter dat er geen *primacy* en *recency* effecten aanwezig waren, waaruit bleek dat de volgorde van het aanbieden van de argumenten geen verschil maakte.

De eerste hypothese toetste of concrete pro-argumenten (met abstracte contra-argumenten) ervoor zullen zorgen dat de participanten de verdachte als meer onschuldig beoordeelden dan wanneer zij concrete contra-argumenten (met abstracte pro-argumenten) kregen aangeboden. Daarbij werd een interactie effect verwacht waarbij experts zich minder zouden laten beïnvloeden door de stijlmanipulatie in hun schuldoordeel dan de leken. Uit de resultaten bleek dat de participanten de verdachte inderdaad als meer onschuldig beoordeelden wanneer zij concrete pro-argumenten (en abstracte contra-argumenten) kregen aangeboden dan wanneer zij de concrete contra-argumenten (en abstracte pro-argumenten) kregen aangeboden. Het eerste deel van de eerste hypothese is daarmee dus bevestigd.

De resultaten van de stijlmanipulatie op het schuldoordeel zijn deels in overeenstemming met Reyes et al. (1980). Zij vonden namelijk geen direct effect in de eerste sessie van levendigheid op schuldoordeel, maar ze vonden wel een effect in de tweede sessie (na 48 uur) van levendigheid op het schuldoordeel. Uit de tweede sessie bleek dat de participanten die zich in de levendige belastende conditie bevonden, de beschuldigde als meer schuldig beoordeelden dan de participanten die zich in de levendige ontlastende conditie bevonden. De eerste sessie van het onderzoek van Reyes et al. (1980) is echter meer vergelijkbaar met het onderhavige onderzoek dan de tweede sessie, aangezien in het onderhavige onderzoek de schuldtoekenning direct is bevraagd en niet na een interval van 48 uur. Het feit dat in het onderhavige onderzoek wel een direct effect is gevonden, kan te maken hebben met de verlevendiging van Reyes et al. (1980). Zij geven namelijk aan dat zij

vrij subliem de levendigheid hebben gemanipuleerd: ze voegden levendige maar irrelevante details of verfraaiingen toe aan een gebeurtenis die eigenlijk al vrij concreet beschreven was. Het is dus mogelijk dat het verschil tussen de levendige en de niet-levendige conditie in het onderzoek van Reyes et al. (1980) te klein is voor het waarnemen van een direct effect. In het onderhavige onderzoek is, aan de hand van een pretest, gekeken naar het concreet- en abstractheidsniveau zodat vastgesteld kon worden of de concrete en abstracte argumenten genoeg van elkaar verschilden om opgenomen te kunnen worden in de vragenlijst. Hierdoor is het mogelijk dat de argumenten in het onderhavige onderzoek wel voldoende van elkaar verschilden in stijl zodat er een direct effect op het schuldoordeel waargenomen kon worden.

Tevens is aan de hand van de eerste hypothese het effect van de mate van expertise op schuldtoekenning getoetst. Hier werd echter geen effect voor gevonden en er werd ook geen interactie van stijl en de mate van expertise gevonden. De leken en experts verschilden, na de stijlmanipulatie, dus niet in het geven van een schuldoordeel. Het tweede deel van de eerste hypothese is daarmee niet bevestigd.

Het feit dat het effect van stijl op schuldtoekenning voor zowel de leken als de experts gold, is in tegenstelling met de resultaten van het onderzoek van Hustinx en de Wit (2012). Hierbij moet wel gesteld worden dat de participanten in het onderzoek van Hustinx en de Wit (2012) aan een enkele tekstconditie werden blootgesteld, namelijk de levendige tekstconditie of de oorspronkelijke (niet-levendige) tekstconditie. Het onderhavige onderzoek hanteert echter een two-sided model waarbij de participanten zowel concrete als abstracte argumenten kregen aangeboden en ze tevens zowel pro- als contra-argumenten kregen aangeboden, hetgeen aanbevolen werd door Shedler en Manis (1986). Toch zullen de resultaten, omdat er in grote lijnen gelijkenissen zijn tussen de twee onderzoeken, met elkaar worden vergeleken. Uit het onderzoek van Hustinx en de Wit (2012) bleek dat leken zich op de omgekeerde manier lieten beïnvloeden door concreet taalgebruik bij het schuldoordeel dan verwacht werd. Ze oordeelden de verdachte namelijk als meer schuldig na het lezen van een levendige tekst dan na het lezen van een niet-levendige tekst. Een verklaring hiervoor, buiten het feit dat Hustinx en de Wit (2012) een andere opzet van het materiaal hadden, kan zijn dat ze bij het verlevendigen van de situatieschets gebruik hebben gemaakt van irrelevante details. Irrelevante details kunnen de begrijpelijkheid van de tekst verstoren (Frey & Eagly, 1993). Het is waarschijnlijk dat de leken hier meer vatbaar voor

waren aangezien uit hun onderzoek bleek dat de leken de teksten moeilijker vonden om te lezen. Deze verstoring van de begrijpelijkheid door de irrelevante details kan hebben gezorgd voor dit afwijkende effect van concreet taalgebruik op het geven van een schuldoordeel. Om de negatieve effecten van irrelevante details tegen te gaan is in het onderhavige onderzoek ervoor gekozen om de relevante en irrelevante details in de argumenten te bevragen in een pretest. Wanneer bleek dat de participanten van mening waren dat een argument uit irrelevante details bestond, werd dit argument niet opgenomen in het experiment.

Vervolgens is er gekeken naar mogelijke verklaringen van het effect van stijl op schuldoordeel. De tweede hypothese stelde namelijk dat concrete varianten zullen zorgen voor een grotere voorstelbaarheid, een grotere waarschijnlijkheid van het beschrevene en dientengevolge een grotere perceptie van de waarheid. Deze hypothese heeft betrekking op een veronderstelling van Hansen en Wänke (2010), hetgeen een mogelijke verklaring voor de invloed van stijl op schuldtoekenning kan zijn. Zij opperden namelijk dat concrete varianten als meer voorstelbaar, daardoor als meer waarschijnlijk en dientengevolge als meer waar worden gezien. Dit zou daardoor weer een eventueel effect kunnen hebben op bijvoorbeeld schuldtoekenning. Daarbij werd in het onderhavige onderzoek verwacht dat de perceptie van de waarheid van de concrete pro-argumenten (met abstracte contra-argumenten) ervoor zou zorgen dat het schuldoordeel positiever uit zou vallen dan bij de abstracte pro-argumenten (met concrete contra-argumenten). Tevens werd gedacht dat experts zich minder zouden laten beïnvloeden door de stijl bij het geven van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en perceptie van de waarheid dan de leken.

Uit de resultaten bleek dat zowel abstracte als concrete argumenten geen significante effecten lieten zien op de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid van het beschrevene en de perceptie op de waarheid. Wel bleek een sterke onderlinge samenhang tussen de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en de waarheid. Dit gold echter voor de concrete, abstracte, pro- en contra-argumenten terwijl verwacht werd dat enkel concrete argumenten deze samenhang lieten zien. De conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en de waarheid sowieso met elkaar samenhangen. De samenhang heeft dus niets te maken met concreetheid, aangezien de samenhang ook geconstateerd is bij de abstracte argumenten. Het eerste deel van de derde hypothese

wordt dus niet bevestigd.

Er bleek ook geen significant effect aanwezig van de perceptie van de waarheid van concrete argumenten op schuldtoekenning. Dit gold ook voor de abstracte argumenten. De perceptie van de waarheid van zowel concrete als abstracte argumenten bleek dus geen invloed te hebben op het geven van een schuldoordeel en dus wordt het tweede deel van de tweede hypothese niet bevestigd.

Het feit dat in onderzoek van Hansen en Wänke (2010) wel een effect is gevonden van concreetheid op de perceptie van de waarheid, kan te maken hebben met het feit dat zij de participanten uitspraken over andere onderwerpen dan juridische onderwerpen hebben aangeboden. Het is mogelijk dat de participanten zich niet betrokken voelden bij een uitspraak, die aangeboden is in het onderzoek van Hansen en Wänke (2010), zoals: *“The treaty of peace, which brought the German-French war to an end, was signed in Frankfurt”*. Het heeft geen gevolgen wanneer de participant deze uitspraak als ‘zeer onwaarschijnlijk’ bestempeld. In het onderhavige onderzoek wordt de participant echter een verhaallijn aangeboden en is het, gezien het een juridische casus is, van belang of de participant de situatie als waar of onwaar inschat. Het schuldoordeel heeft namelijk gevolg voor de beschuldigde, Eveline.

Ten slotte bleek uit de resultaten dat zowel leken als experts zich niet lieten beïnvloeden door stijl bij het geven van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid. Het derde deel van deze hypothese wordt dus niet bevestigd.

Samenvattend kan gesteld worden dat de tweede hypothese niet wordt bevestigd. De veronderstelling van Hansen en Wänke (2010) is in het onderhavige onderzoek onderzocht en blijkt dus niet te kloppen.

Een andere mogelijke verklaring voor het effect van concreetheid op het schuldoordeel werd getoetst aan de hand van de derde hypothese. Deze hypothese luidde als volgt: er wordt verwacht dat concrete argumenten beter kunnen worden herinnerd dan abstracte argumenten. Uit de resultaten bleek inderdaad dat de participanten zich meer concrete dan abstracte argumenten konden herinneren. De laatste hypothese wordt dus bevestigd.

Een mogelijke theorie waarmee de resultaten van zowel de schuldtoekenning als de effecten van stijl op herinnering, verklaard kunnen worden is de *Availability Heuristic* (Tversky & Kahneman, 1973). Zoals al eerder uitgelegd, is de Availability Heuristic een

vuistregel waarbij men de frequentie en de waarschijnlijkheid van een gebeurtenis beoordeelt met het gemak waarmee men zulke gebeurtenissen kan ophalen uit het geheugen. Volgens deze theorie worden concrete varianten beter opgeslagen en kunnen dus ook beter worden opgehaald uit het geheugen. De resultaten lieten zien dat de verwachting dat concrete argumenten beter kunnen worden opgeslagen en opgehaald, waarschijnlijk het geval is voor de schuldtoekenning: de concrete pro-argumenten zorgden voor een positiever schuldoordeel en de concrete contra-argumenten zorgden voor een negatiever oordeel. Tevens bleek dat de concrete argumenten, ongeacht of deze belastend of ontlastend waren, beter werden herinnerd dan de abstracte argumenten. De effecten die deze resultaten lieten zien, kunnen toegeschreven worden aan de Availability Heuristic. Deze resultaten komen overeen met de resultaten van Reyes et al. (1980). Zij vonden een effect van levendigheid op de schuldtoekenning: levendige pro-argumenten leidden tot meer positieve oordelen dan de niet levendige pro-argumenten en vice versa. De herinneringstaak volgde hetzelfde patroon van de schuldtoekenning: concreet taalgebruik werd beter herinnerd dan abstract taalgebruik. Zij zagen deze (overeenkomstige) resultaten van de herinneringstaak en de schuldtoekenning als ondersteuning van de Availability Heuristic.

Deze resultaten komen echter niet geheel overeen met de resultaten van Shedler en Manis (1986). Hoewel zij wel vonden dat participanten zich meer levendige dan niet levendige argumenten konden herinneren, vonden zij geen evidentie voor de Availability Heuristic. Zij toonden aan dat manipulaties van levendigheid inderdaad een significant effect hebben op de herinnering, maar dat de herinnering vervolgens geen significant effect heeft op het schuldoordeel. Volgens hen werd het schuldoordeel wel significant beïnvloed door levendigheid zelf en door het belang van de bewijskracht. Het is mogelijk dat het verschil tussen de resultaten betreffende de Availability Heuristic van aan de ene kant Shedler en Manis (1986) en aan de andere kant Reyes et al. (1980) en het onderhavige onderzoek, gevonden kan worden in de manier van het aanbod van de argumenten. Bij Shedler en Manis (1986) kregen de participanten namelijk de verhaallijn en de argumenten aangeboden door middel van een tape waarnaar zij moesten luisteren. Zowel Reyes et al. (1980) als het onderhavige onderzoek hebben de participanten de argumenten aangeboden op papier. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is dan ook om na te gaan of de Availability Heuristic een ander patroon laat zien wanneer de concrete en abstracte argumenten auditief ten opzichte van geschreven worden aangeboden.

Het feit dat experts zich, net als leken, laten beïnvloeden door de stijl bij het geven van een schuldoordeel en bij het geven van de voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid en waarheid kwam niet overeen met de verwachting van het onderzoek. Van de Rechtenstudenten werd verwacht dat zij dankzij hun opleiding een meer objectieve blik hadden ontwikkeld, ook aangezien de gemiddelde leeftijd voor de experts 21 jaar betrof. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de Rechtenstudenten nog weinig tot geen persoonlijke ervaring hebben gehad met rechtszaken. Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is dan ook om advocaten en rechters te onderzoeken. Het is waarschijnlijk dat zij door hun ervaring objectiever zijn ingesteld en dus minder vatbaar zijn voor de manipulaties in stijl.

Literatuur

Bensi, L., Nori, R., Strazzari, E., & Giusberti, F. (2003). Vividness in judgments of guilt. *Perceptual and Motor Skills*, *97*, 1133-1136.

Brysbaert, M., Stevens, M., De Deyne, S., Voorspoels, W., & Storms, G. (2014). Norms of age of acquisition and concreteness for 30,000 Dutch words. *Acta Psychologica*, *150*, 80-84.

Carroll, J. (1978). The effect of imagining an event on expectations for the event: An interpretation in terms of the availability heuristic. *Journal of Experimental Social Psychology*, *14*, 88-96.

Douma, P. (1994). Wees zo concreet mogelijk. Schrijfadvisers over concreet en abstract taalgebruik. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, *16(1)*, 16-31.

Frey, K.P. & Eagly, A.H. (1993). Vividness can undermine the persuasiveness of messages. *Journal of Personality and Social Psychology*, *65*, 32-44.

Garry, M., Manning, C., Loftus, E. & Sherman, S. (1996). Imagination inflation: Imagining a childhood even inflates confidence that it occurred. *Psychonomic Bulletin & Review*, *3*, 208-214.

Hansen, J. & Wänke, M. (2010). Truth from language and truth from fit: The impact of linguistic concreteness and level of construal on subjective truth. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *36(11)*, 1576-1588.

Hustinx, L. & de Wit, E. (2012). Kunnen levendige getuigenissen je achter de tralies doen belanden? Een experimenteel onderzoek naar het effect van levendig taalgebruik op oordelen over schuld bij leken en 'experts'. *Tijdschrift voor Taalbeheersing*, *34(3)*, 213-228.

Johnson, M., Hashtroudi, S. & Lindsay, D. (1993). Source monitoring. *Psychological Bulletin*, *114*, 3-28.

Kroll, J. & Merves, J. (1986). Lexical Access for Concrete and Abstract Words. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, *12(1)*, 92-107.

Miller, C., Lane, L., Deatrick, L., Young, A. & Potts, K. (2007). Psychological reactance and promotional health messages: The effects of controlling language, lexical concreteness, and the restoration of freedom. *Human Communication Research*, *33(2)*, 92-107.

Murphy, G. (2002). *The big book of concepts*. Cambridge, MA: MIT Press, 199-242.

Nisbett, R. & Ross, L. (1980). *Human inference: Strategies and shortcomings of social judgment*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Paivio, A. (1969). Mental imagery in associative learning and memory. *Psychological review*, 76, 214-263.

Paivio, A. (1971). *Imagery and verbal processes*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Paivio, A. (1986). *Mental representation: A dual-coding approach*. New York: Oxford University Press.

Reyes, R., Thompson, W. & Bower, G. (1980). Judgmental biases resulting from differing availabilities of arguments. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(1), 2-12.

Sadoski, M., Goetz, E.T. & Fritz, J.B. (1993). Impact of concreteness on comprehensibility, interest, and memory for text: Implications for dual coding theory and text design. *Journal of Educational Psychology*, 85, 291-304.

Sadoski, M., Goetz, E.T. & Rodriguez, M. (2000). Engaging text: effects of concreteness on comprehensibility, interest, and recall in four text types. *Journal of Educational Psychology*, 92, 85-95.

Schooler, J., Gerhard, D. & Loftus, E. (1986). Qualities of the unreal. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition*, 12, 171-181.

Semin, G. & Fiedler, K. (1991). The linguistic category model, its bases, applications and range. In W. Stroebe & M. Hewstone, *European review of social psychology*, 2, 1-30.
Chichester, UK: Wiley

Shedler, J. & Manis, M. (1986). Can the availability heuristic explain vividness effects? *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(1), 26-36.

Smith, S. & Schaffer, D. (2000). Vividness can undermine or enhance message processing: The moderating role of vividness congruency. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 769-779.

Stapel, D. & Velthuisen, A. (1996). "Just as if it happened to me": The impact of vivid and self-relevant information of risk judgements. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 15(1), 102-119.

Taylor, S. & Thompson, S. (1982). Stalking the elusive vividness effect. *Psychological Review*, 89, 155-181.

Tversky, A. & Kahneman, D. (1973). Availability: a heuristic for judging frequency and probability. *Cognitive Psychology*, 5, 207-232.

Tversky, A. & Kahneman, D. (1982). Causal schemas in judgements under uncertainty. In Kahneman, D., Slovic, P. & Tverski, A. (Red.), *Judgements under uncertainty: Heuristics and biases* (p. 117-128). Cambridge: Cambridge University Press.

Vrij, A. (2008). Nonverbal dominance versus verbal accuracy in lie detection: A plea to change police practice. *Criminal Justice and Behavior*, 35, 1323-1336.

Bijlage 1: versie 1.1 van de vragenlijst die voorgelegd is aan de participanten

Beste deelnemer,

Bedankt voor je deelname aan dit onderzoek. Dit onderzoek wordt afgenomen in het kader van mijn masterscriptie behorende bij Communicatie-en Informatiewetenschappen te Radboud Universiteit Nijmegen. De anonimiteit zal in dit onderzoek gewaarborgd worden. Aan het einde van deze vragenlijst wordt een handtekening van je gevraagd, dit wordt verplicht vanuit de Ethische Commissie van de faculteit Letteren, maar deze zal losgehaald worden van je vragenlijst. Het is niet uitgesloten dat dit onderzoek zal resulteren in een wetenschappelijke publicatie.

Als je vragen over het bovenstaande hebt, stel ze gerust. Het experiment zal nu van start gaan.

1. Onderstaande tekst heeft betrekking op een juridische zaak in Nederland. Lees de tekst zoals je normaliter ook een tekst zou lezen.

Rechercheur Paul en zijn vrouw Eveline leven al enige tijd gescheiden van tafel en bed. Op een gegeven moment krijgt Eveline een belletje van Paul waarin hij vraagt of ze met elkaar kunnen praten. Eveline vindt dit prima en ze heeft zelfs de verwachting dat Paul langs komt om te praten over het feit hij weer met haar wil samenwonen. Voor haar zou dit een droom zijn die uitkomt, ze heeft Paul erg gemist.

Paul komt de desbetreffende dag rechtstreeks vanuit zijn werk en heeft zijn politie uitrusting nog aan, waaronder zijn pistool. Die dag zijn ook de schoonmaakster en hun dochter Julia in het huis aanwezig. Julia is boven op haar kamer bezig met huiswerk en de schoonmaakster is de zolder aan het poetsen. Paul en Eveline gaan aan de keukentafel zitten en daar vertelt Paul dat hij verliefd is geworden op een andere vrouw en dat hij per direct van Eveline wil scheiden. Paul en Eveline krijgen enorme ruzie.

De schoonmaakster en Julia horen enige tijd later een schot afgaan. Na het schot komen ze aanrennen en ze zien Paul bloedend op de grond liggen met Eveline knielend naast hem. Julia belt de ambulance. Paul wordt zwaar gewond naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis afgevoerd.

In de daaropvolgende dagen doet de politie onderzoek naar dit voorval en ze verhoren zowel Eveline als Paul. Eveline geeft in haar getuigenis aan dat ze zichzelf het leven probeerde te benemen, maar dat Paul dit verhinderde door haar pols vast te pakken. Hierdoor schoot ze per ongeluk haar man neer. Paul geeft in zijn getuigenis aan dat Eveline volgens hem gericht op hem geschoten heeft.

Na enkele dagen in het ziekenhuis komt Paul te overlijden.

2. Onderstaande argumenten zullen gebruikt worden in de rechtszaak bij het beschuldigen of vrijpleiten van Eveline. Zoals uit de verhaallijn blijkt is het namelijk niet duidelijk of Eveline zelfmoord probeerde te plegen of dat ze bewust Paul wilde neerschieten. Lees deze argumenten zoals je deze normaliter ook zou lezen.

Aan de ene kant is het volgende het geval:

- De man van Eveline zou, als ervaren politiebeambte, moeten weten hoe hij behoort om te gaan met een bedreiging.
- Eveline heeft een erg moeilijke tijd ervaren en ze heeft tegen enkele mensen gezegd dat ze overwogen heeft om zelfmoord te plegen
- Aangezien de man van Eveline veel meer weegt dan Eveline, is het onwaarschijnlijk dat hij haar tijdens de schermutselingen niet kon ontwapenen.

Aan de andere kant komen ook deze argumenten aan de orde:

- Eveline heeft zich, volgens haar dochter Julia, vastgeklampt aan de onwaarschijnlijke wens dat Paul weer bij haar zou komen wonen.
- Eveline heeft, terwijl Paul langzaam dood lag te bloeden op de keukenvloer, niet direct haar telefoon gepakt om een ambulance te bellen
- Vriendinnen van Eveline hebben gezegd dat Eveline binnenshuis elke week driftbuien heeft waarbij ze met het servies in het rond gooit.

3. Moet Eveline, op basis van de aangeboden argumenten, worden berecht voor dood door schuld of doodslag op Paul?

N.b.: de opzettelijkheid ligt ten grondslag aan het verschil tussen dood door schuld en doodslag. Wanneer iemand opzettelijk, maar niet met voorbedachten rade, iemand anders doodt, wordt dit **doodslag** genoemd. Wanneer iemand onopzettelijk iemand anders doodt, wordt dit **dood door schuld** genoemd.

Kruis het vakje van je keuze aan:

zonder opzet ←

→ met opzet

Zeker dood door schuld	Hoogst waarschijnlijk dood door schuld	Waarschijnlijk dood door schuld	Ik heb onvoldoende bewijs	Waarschijnlijk doodslag	Hoogst waarschijnlijk doodslag	Zeker doodslag
------------------------	--	---------------------------------	---------------------------	-------------------------	--------------------------------	----------------

4. Geef nu per argument antwoord op de volgende vragen. Omcirkel het antwoord naar keuze.

De man van Eveline zou, als ervaren politiebeambte, moeten weten hoe hij behoort om te gaan met een bedreiging.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar 1 2 3 4 5 zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk 1 2 3 4 5 zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw 1 2 3 4 5 zeer waarheidsgetrouw

Eveline heeft een erg moeilijke tijd ervaren en ze heeft tegen enkele mensen gezegd dat ze overwogen heeft om zelfmoord te plegen.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar **1** **2** **3** **4** **5** zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarheidsgetrouw

Aangezien de man van Eveline veel meer weegt dan Eveline, is het onwaarschijnlijk dat hij haar tijdens de schermutselingen niet kon ontwapenen.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar **1** **2** **3** **4** **5** zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarheidsgetrouw

Eveline heeft zich, volgens haar dochter Julia, vastgeklampt aan de onwaarschijnlijke wens dat Paul weer bij haar zou komen wonen.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar **1** **2** **3** **4** **5** zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarheidsgetrouw

Eveline heeft, terwijl Paul langzaam dood lag te bloeden op de keukenvloer, niet direct haar telefoon gepakt om een ambulance te bellen.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar **1** **2** **3** **4** **5** zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarheidsgetrouw

Vriendinnen van Eveline hebben gezegd dat Eveline binnenshuis elke week driftbuien heeft waarbij ze met het servies in het rond gooit.

In hoeverre zorgt dit argument ervoor dat de geschetste situatie voorstelbaar (ofwel de mate waarin je een visueel beeld kunt vormen) is?

De situatie is:

niet voorstelbaar **1** **2** **3** **4** **5** zeer voorstelbaar

In hoeverre zorgt dit argumenten ervoor dat de geschetste situatie waarschijnlijk is?

De situatie is:

zeer onwaarschijnlijk **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarschijnlijk

In hoeverre vind jij, op basis van dit argument, dat de geschetste situatie als waar(-heidsgetrouw) moet worden gezien?

De situatie is:

niet waarheidsgetrouw **1** **2** **3** **4** **5** zeer waarheidsgetrouw

5. Beantwoord nu de volgende vragen:

Wat is je leeftijd?:

Wat is je geslacht?: M / V

Welke opleiding volg je?:

In welke jaar van deze opleiding zit je momenteel?

Heb je grote interesse in de rechtspraak?: JA / NEE

Stel je bent een rechter, zou je jezelf dan zien als een goede rechter?: JA / NEE

Hoe vaak kijk je naar programma's of series die over de rechtspraak gaan?

1. Nooit
2. Bijna nooit
3. Af en toe
4. Bijna altijd
5. Altijd

Geloofde je, voordat je de argumenten kreeg aangeboden, de getuigenis van Paul of de getuigenis van Eveline meer?

Meer Paul Meer Eveline

Denk je dat de rechtbank deze zaak kan oplossen aan de hand van de informatie die jij ook hebt gelezen? JA / NEE

**6. LET OP: je mag nu niet meer terugbladeren naar de vorige pagina's.
Probeer de zes verschillende argumenten die je tweemaal aangeboden hebt gekregen zo goed en volledig mogelijk hieronder op te schrijven.**

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

6.

.....

Toestemmingsformulier

Tegenwoordig is het voor ieder onderzoek verplicht om officieel toestemming te vragen aan de deelnemers voor het verder gebruik van hun antwoorden. Dit is vastgelegd voor de Ethische Commissie. Om toestemming te geven voor het gebruik van je resultaten kun je hieronder je handtekening invullen. Zoals eerder gezegd wordt dit blaadje direct losgehaald van je antwoorden zodat niet gezien kan worden van wie de antwoorden zijn.

Hierbij geef ik toestemming voor het gebruik van mijn gegevens voor onderzoek naar de effecten van concreetheid op schuldtoekenning en herinnering. Mij is gezegd dat mijn gegevens anoniem zullen blijven en ik heb vrijwillig meegedaan aan het onderzoek.

..... (datum)

..... (handtekening)

Bedankt voor je deelname aan dit onderzoek!

Bijlage 2: een overzicht van alle concrete en abstracte pro- en contra-argumenten die gebruikt zijn in de vragenlijsten.

N.b. de vetgedrukte woorden behoren ervoor te zorgen dat de zin meer concreet dan wel abstract bevonden wordt.

Concrete pro-argumenten

1. **Eveline** heeft zware **maanden** achter de rug en ze heeft tegen haar **drie beste vriendinnen** gezegd dat ze zich **door het hoofd wil schieten** met een **pistool**.
2. **Paul** zou als **politie**man en dankzij **tientallen** oefeningen moeten weten hoe hij moet reageren wanneer **Eveline** hem bedreigt.
3. Aangezien **Paul** een **boom van een vent** is en **Eveline** nog geen **50 kilo** weegt, is het zeer onwaarschijnlijk dat **Paul** het **pistool** niet van **Eveline** kon afpakken.

Abstracte pro-argumenten

4. Eveline heeft een **erg moeilijke tijd** ervaren en ze heeft tegen **enkele mensen** gezegd dat ze **overwogen** heeft om **zelfmoord te plegen**.
5. **De man van Eveline** zou, als ervaren **politiebeampte**, moeten weten hoe hij behoort om te gaan met **een bedreiging**.
6. Aangezien **de man van Eveline** veel meer weegt dan Eveline, is het onwaarschijnlijk dat hij haar tijdens de **schermutselingen** niet kon **ontwapenen**.

Concrete contra-argumenten

7. **Eveline** heeft zich, volgens **haar dochter Julia**, vastgeklampt aan de onwaarschijnlijke wens dat **Paul** weer bij haar zou komen wonen.
8. **Eveline** heeft, terwijl **Paul langzaam dood lag te bloeden** op de **keukenvloer**, niet direct **haar telefoon gepakt** om een **ambulance** te bellen

9. **Vriendinnen van Eveline** hebben gezegd dat **Eveline binnenshuis elke week driftbuien** heeft waarbij ze met het **servies in het rond gooit**.

Abstracte contra-argumenten

10. Eveline heeft zich, volgens **bekenden, vastgehouden aan het idee** dat **haar man** zich met haar zou **verzoenen**.

11. Eveline heeft, terwijl **haar man geholpen moest worden, gearzeld medische hulp in te schakelen**.

12. **Personen uit de omgeving van Eveline** hebben **getuigd** dat Eveline vaak **woede-uitbarstingen** heeft.

Bijlage 3: een overzicht van de resultaten van de pretest

Tabel 3: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet pro-argument 1 en abstract pro-argument 1 ($N = 13$)

	Concreet pro-argument 1: Eveline heeft zware maanden achter de rug en ze heeft tegen haar drie beste vriendinnen gezegd dat ze zich door het hoofd wil schieten met een pistool.	Abstract pro-argument 1: Eveline heeft een erg moeilijke tijd ervaren en ze heeft tegen enkele mensen gezegd dat ze overwogen heeft om zelfmoord te plegen.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 5.55, SD = 2.06$	$M = 3.12, SD = 2.04$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 6.18, SD = 2.10$	$M = 5.82, SD = 2.10$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) – doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 5.82, SD = 1.87$	$M = 6.0, SD = 1.98$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 4.18, SD = 2.86$	$M = 5.91, SD = 2.23$

Tabel 4: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet pro-argument 2 en abstract pro-argument 2 ($N = 13$)

	Concreet pro-argument 2: Paul zou als politieman en dankzij tientallen oefeningen moeten weten hoe hij moet reageren wanneer Eveline hem bedreigt.	Abstract pro-argument 2: De man van Eveline zou als ervaren politiebeambte, moeten weten hoe hij behoort om te gaan met een bedreiging.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 4.82, SD = 1.93$	$M = 4.27, SD = 2.07$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 3.55, SD = 1.91$	$M = 3.91, SD = 2.19$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) – doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 3.73, SD = 2.02$	$M = 3.18, SD = 2.15$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 4.55, SD = 2.04$	$M = 4.45, SD = 1.98$

Tabel 5: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet pro-argument 3 en abstract pro-argument 3 ($N = 13$)

<u>Weggelaten uit hoofdexperiment</u>	Concreet pro-argument 3: Eveline staat erom bekend bij haar vriendinnen dat ze nog geen mug kan doodslaan zonder in tranen uit te barsten.	Abstract pro-argument 3: Het is bij vrij veel mensen bekend dat Eveline tegen het gebruik van geweld is en ze daar erg droevig van kan worden.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 3.91, SD = 2.02$	$M = 3.26, SD = 1.78$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 3.0, SD = 2.26$	$M = 3.18, SD = 1.73$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 3.09, SD = 2.08$	$M = 2.82, SD = 1.83$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 5.18, SD = 1.96$	$M = 5.0, SD = 1.88$

Tabel 6: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet pro-argument 4 en abstract pro-argument 4 ($N = 13$)

	Concreet pro-argument 4: Aangezien Paul een boom van een vent en Eveline nog geen 50 kilo weegt, is het zeer onwaarschijnlijk dat Paul Eveline niet kon ontwapenen.	Abstract pro-argument 4: Aangezien de man van Eveline veel meer weegt dan Eveline, is het onwaarschijnlijk hij haar tijdens de schermutselingen niet kon ontwapenen.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 4.27, SD = 2.68$	$M = 2.82, SD = 1.73$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 4.00, SD = 2.27$	$M = 3.45, SD = 2.12$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 4.37, SD = 2.13$	$M = 3.27, SD = 2.04$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 4.64, SD = 2.18$	$M = 4.73, SD = 2.01$

Tabel 7: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet contra-argument 1 en abstract contra-argument 1 ($N = 13$)

<u>Weggelaten uit hoofdexperiment</u>	Concreet contra-argument 1: Ook bij vriendjes die Eveline voor haar huwelijk met Paul had, was Eveline wekelijks overmatig jaloers	Abstract contra-argument 1: Ook in eerdere relaties heeft Eveline vaak blijk gegeven van bovenmatige jaloezie.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 3.64, SD = 2.22$	$M = 3.18, SD = 1.83$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 3.91, SD = 1.83$	$M = 3.64, SD = 1.87$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 2.91, SD = 1.78$	$M = 3.43, SD = 1.93$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 2.27, SD = 1.08$	$M = 2.55, SD = 1.50$

Tabel 8: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet contra-argument 2 en abstract contra-argument 2 ($N = 13$)

	Concreet contra-argument 2: Vriendinnen van Eveline hebben gezegd dat Eveline binnenshuis elke week driftbuien heeft waarbij ze met het servies in het rond gooit.	Abstract contra-argument 2: Personen uit de omgeving van Eveline hebben getuigd dat Eveline vaak woede- uitbarstingen heeft.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 4.27, SD = 2.35$	$M = 3.36, SD = 2.11$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 3.00, SD = 1.71$	$M = 4.45, SD = 2.11$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 3.27, SD = 1.76$	$M = 4.64, SD = 2.14$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 2.45, SD = 1.42$	$M = 2.00, SD = 1.03$

Tabel 9: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet contra-argument 3 en abstract contra-argument 3 ($N = 13$)

<u>Weggelaten uit hoofdexperiment</u>	Concreet contra-argument 3: Eveline komt twee keer per week bij een psycholoog om daar te praten over haar sombere buien en daarom slikte ze die middag antidepressiva.	Abstract contra-argument 3: Eveline loopt wekelijks bij een psycholoog om daar haar depressiviteit te laten behandelen en daarom slikte ze die dag medicatie
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 5.45, SD = 2.56$	$M = 5.82, SD = 2.19$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 5.82, SD = 1.97$	$M = 5.73, SD = 2.14$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 5.55, SD = 2.07$	$M = 5.82, SD = 2.02$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 5.18, SD = 2.53$	$M = 5.36, SD = 2.47$

Tabel 10: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet contra-argument 4 en abstract contra-argument 4 ($N = 13$)

	Concreet contra-argument 4: Eveline heeft, terwijl Paul langzaam dood lag te bloeden op de keukenvloer, niet direct haar telefoon gepakt om een ambulance te bellen	Abstract contra-argument 4: Eveline heeft, terwijl haar man geholpen moest worden, gearzeld medische hulp in te schakelen.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 5.45, SD = 2.22$	$M = 3.64, SD = 2.19$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 5.82, SD = 2.23$	$M = 5.09, SD = 2.39$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 6.00, SD = 2.11$	$M = 5.82, SD = 1.97$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 1.55, SD = .90$	$M = 1.82, SD = 1.07$

Tabel 11: een overzicht van de resultaten van de pretest voor concreet contra-argument 5 en abstract contra-argument 5 ($N = 13$)

	Concreet contra-argument 5: Eveline heeft zich, volgens haar dochter Julia, vastgeklampt aan de onwaarschijnlijke wens dat Paul weer bij haar zou komen wonen.	Abstract contra-argument 5: Eveline heeft zich, volgens bekenden, vastgehouden aan het idee dat haar man zich met haar zou verzoenen.
Abstract (1) – Concreet (7)	$M = 4.45, SD = 2.19$	$M = 3.18, SD = 2.02$
Bevat niet relevante details voor schuldtoekenning (1) – relevante details voor schuldtoekenning (7)	$M = 4.00, SD = 2.06$	$M = 3.64, SD = 2.10$
Geen doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (1) - doorslaggevend argument bij schuldtoekenning (7)	$M = 3.55, SD = 2.14$	$M = 3.36, SD = 1.98$
Nadelig argument voor Eveline (1) – voordelig argument voor Eveline (7)	$M = 3.41, SD = 2.15$	$M = 3.09, SD = 1.96$

Bijlage 4: een overzicht van de resultaten van de variantie-analyses van de schuldtoekenning, voorstelbaarheid, waarschijnlijkheid, perceptie van de waarheid en de herinnering

Tabel 12: de schuldtoekenning aan de hand van een tweeweg variantie-analyse in functie van stijl, expertise en positie (1 = dood door schuld (zonder opzet), 7 = zeker doodslag (met opzet))

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Stijl			
- concrete pro-argumenten (met abstracte contra-argumenten)	3.46	0.94	48
- concrete contra-argumenten (met abstracte pro-argumenten)	4.02	1.41	48
Expertise			
- leken	3.92	1.07	48
- experts	3.56	1.35	48
Positie			
- concrete argumenten eerst aangeboden	3.67	1.21	48
- abstracte argumenten eerst aangeboden	3.81	1.25	48

Tabel 13: de voorstelbaarheid aan de hand van variantie-analyses in functie van stijl, expertise en type argument (1 = niet voorstelbaar, 5 = zeer voorstelbaar)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Stijl			
- concrete argumenten	3.36	0.59	48
- abstracte argumenten	3.28	0.61	48
Expertise			
- leken	3.33	0.69	48
- experts	3.31	0.59	48
Type argument			
- pro-argument	3.27	0.68	48
- contra-argument	3.36	0.59	48

Tabel 14: de waarschijnlijkheid aan de hand van variantie-analyses in functie van stijl, expertise en type argument (1 = zeer onwaarschijnlijk, 5 = zeer waarschijnlijk)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Stijl			
- concrete argumenten	3.05	0.71	48
- abstracte argumenten	2.96	0.71	48
Expertise			
- leken	3.03	0.80	48
- experts	2.97	0.60	48
Type argument			
- pro-argument	2.88	0.70	48
- contra-argument	3.13	0.69	48

Tabel 15: de perceptie van de waarheid aan de hand van variantie-analyses in functie van stijl, expertise en type argument (1 = niet waarheidsgetrouw, 5 = zeer waarheidsgetrouw)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Stijl			
- concrete argumenten	2.97	0.73	48
- abstracte argumenten	2.82	0.73	48
Expertise			
- leken	2.88	0.76	48
- experts	2.92	0.67	48
Type argument			
- pro-argument	2.85	0.76	48
- contra-argument	2.94	0.68	48

Tabel 16: de herinnering aan de hand van een tweeweg variantie-analyse in functie van stijl, expertise en type argument (1 = zeer goed kernidee gereproduceerd, 3 = onjuist kernidee gereproduceerd)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
Stijl			
- concrete argumenten	2.56	0.48	48
- abstracte argumenten	2.38	0.56	48
Expertise			
- leken	2.49	0.79	48
- experts	2.45	0.78	48
Type argument			
- pro-argument	2.52	0.52	48
- contra-argument	2.42	0.53	48